

IZVEŠTAJ

STAVOVI GRAĐANA CRNE GORE O POLICIJI I BEZBEDNOSNIM PROBLEMIMA

Doc. dr Miloš Bešić

Maj 2011.

The views expressed by the autor in this publication are his own and do not necessarily reflect the views of OSCE Mission to Montenegro

UVOD

Na narednim stranicama prezentovaćemo nalaze istraživanja građana Crne Gore o policiji i nekim ključnim problemima kada je reč o bezbednosti. Istraživanje je za potrebe kancelarije OSCE u Podgorici, kao i za potrebe nadležnih ministarstava realizovao stručni tim CEDEM-a u periodu od 20. do 30. aprila 2011. godine. Istraživanje je imalo nekoliko ključnih ciljeva, i to su:

1. Merenje stavova prema policiji
2. Merenje efikasnosti rada policije
3. Merenje poverenja u policiju
4. Merenje subjektivne percepcije bezbednosti građana
5. Identifikacija ključnih bezbedonosnih problema
6. Procena saradnje između građana i policije
7. Merenje 'slike policajca' u očima građana
8. Merenje efikasnosti rada kontakt policajaca
9. Merenje diskriminatorskog ponašanja policije
10. Iskustva građana u kontaktu sa policijom
11. Iskustva građana prilikom izdavanja ličnih dokumenata
12. Merenje stavova o problemima organizovanog kriminala
13. Percepcija 'nedodirljivih' pojedinaca

Istraživanje je realizovano anketnom metodom. U istraživanju je učestvovao 1041 punoletni građanin Crne Gore. Uzorak u istraživanju je troetapno stratifikovan slučajnim izborom ispitanika unutar izabranih popisnih krugova. Dizajn uzorka i broj ispitanika obezbeđuje standardnu statističku grešku merenja od $\pm 3.04\%$ za pojave sa incidencom od 50%. Instrument istraživanja predstavlja upitnik sa ukupnim brojem od 52 pitanja, pri čemu su devet pitanja od ovog broja bile demografske varijable. Osnovne karakteristike uzorka mogu se videti u prikazima Slika 1. do Slika 6.

Slika 1. Opština

		N	%
	Bijelo Polje	32	3.1
	Berane	79	7.5
	Pljevlja	80	7.7
	Podgorica	328	31.5
	Nikšić	55	5.3
	Cetinje	35	3.4
	Herceg Novi	44	4.2
	Ulcinj	21	2.0
	Bar	46	4.5
	Rožaje	47	4.5
	Kolašin	23	2.2
	Plav	60	5.7
	Budva	42	4.1
	Tivat	46	4.5
	Kotor	67	6.5
	Žabljak	34	3.3
	Ukupno	1041	100.0

Slika 2. Pol

		N	%
	Muški	507	48.8
	Ženski	532	51.2
	Ukupno	1039	100.0

Slika 3. Godine

		N	%
	18 -34	347	34.1
	35-54	373	36.6
	55+	298	29.3
	Ukupno	1018	100.0

Slika 4. Nacionalnost

		N	%
	Crnogorac	444	43.0
	Srbin	356	34.5
	Albanac	64	6.2
	Bošnjak	57	5.5
	Musliman	83	8.0
	Hrvat	17	1.7
	Ostalo	11	1.0
	Ukupno	1031	100.0

Slika 5. Obrazovanje

		N	%
	Osnovna ili manje	144	13.9
	Srednja stručna sprema, 3. stepen	243	23.4
	Četvorogodišnja srednja škola	387	37.2
	Viša škola	114	11.0
	Visoka škola i više	151	14.5
	Ukupno	1040	100.0

Slika 5.1. Status zaposlenja

		N	%
	Javnom sektoru	149	15.0
	Privatnom sektoru	312	31.4
	Samozaposlen	57	5.7
	Nijesam zaposlen	478	48.0
	Ukupno	996	100.0

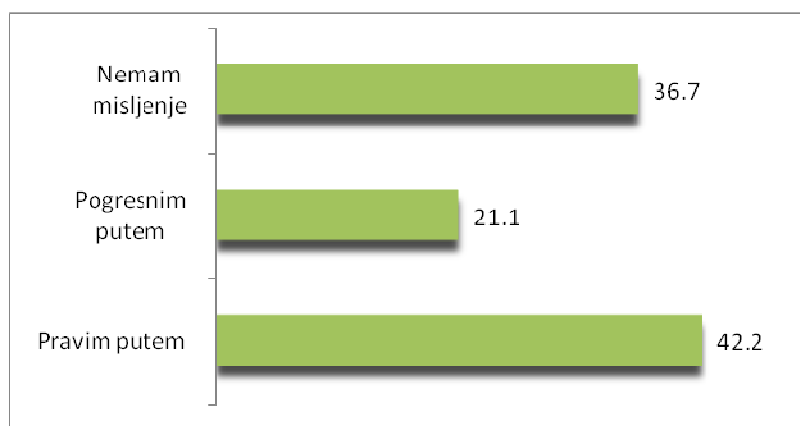
Slika 6. Prihodi

		N	%
	Nemamo nikakvih prihoda	35	3.4
	Manje od 50	10	1.0
	Od 51-100	24	2.4
	Od 101 -150	34	3.3
	Od 151-200	73	7.1
	Od 201 - 250	93	9.0
	Od 251-300	94	9.1
	Od 301-350	107	10.4
	Od 351-400	103	10.0
	Od 401-500	146	14.2
	Od 501-600	94	9.1
	Od 601- 700	65	6.3
	Od 701-800	60	5.8
	Od 801-1000	51	5.0
	Od 1001-1500	27	2.6
	Preko 1500	15	1.5
	Ukupno	1032	100.0

OSNOVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA

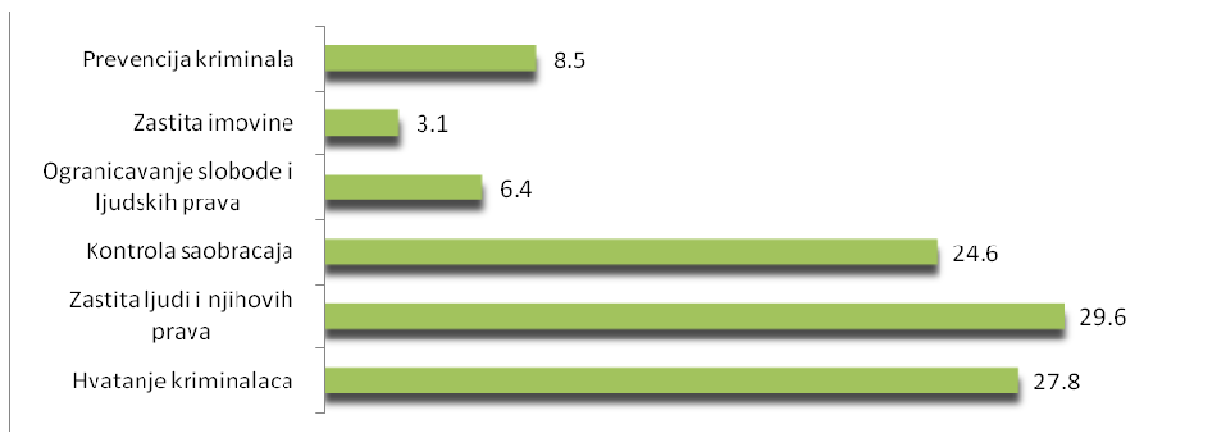
Za uvodno pitanje u ovom istraživanju koristili smo jednostavnu projekivnu tehniku koja se oslanja na procenu ispitanika u kom pravcu se kreće Crna Gora (slika 7). Generalno, odnos između optimizma i pesimizma je u korist onih koji smatraju da se Crna Gora kreće u dobrom pravcu. Ovaj podatak je karakterističan za Crnu Goru, merili smo ga i u komparativnim istraživanjima, i valja imati u vidu da generalni optimizam građana u dobroj meri određuje i stav prema pojedinim socijalnim i političkim pitanjima, tj. u našoj situaciji, stav prema policiji.

Slika 7. Generalno da li biste rekli da je Crna Gora krenula? %

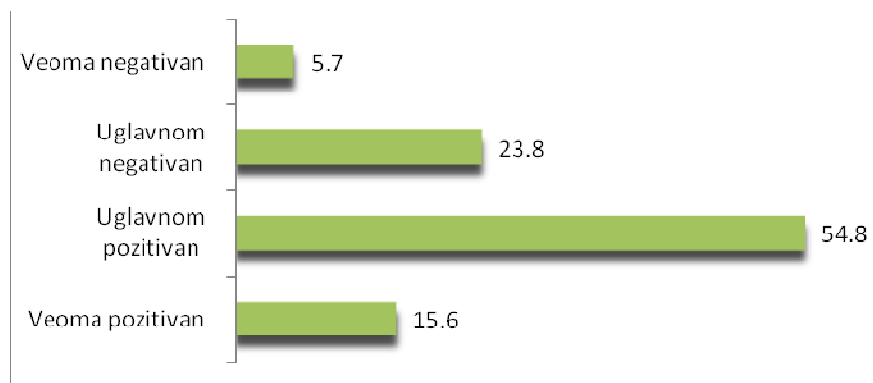
Merenje stavova prema policiji u ovom istraživanju smo započeli na način da smo utvrdili koja je to prva asocijacija građana na pomen reči 'policija' (Slika 8). Rezultati pokazuju da su tri ključne asocijacije prisutne na pomen reči 'policija' i to su: zaštita ljudi i njihovih prava, hvatanje kriminalaca i kontrola saobraćaja. Valja primetiti da je 'ograničavanje slobode i ljudskih prava', kao negativna asocijacija prilično retka asocijacija.

Slika 8. Što Vam prvo padne na pamet kad se pomene reč policija? %

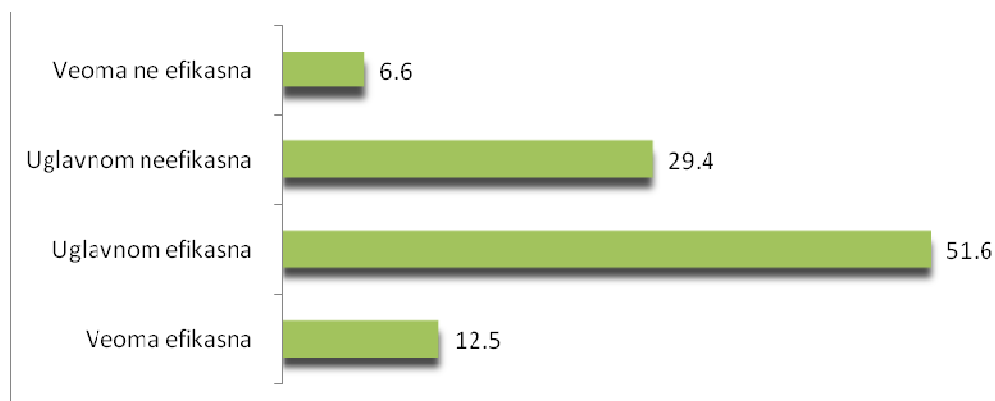
Zatim smo pitali građane kakav je njihov generalni stav prema policiji (Slika 9). Najveći broj građana ima 'uglavnom pozitivan' stav prema policiji, pri čemu 'veoma pozitivan' stav ima 15.6% građana. Kumulativno, oko 70% građana ima više ili manje pozitivan stav prema policiji, a od ostalih koji imaju manje ili više negativan stav, samo je 5.7% onih koji imaju 'veoma' negativan stav.

Slika 9. Kakav je Vaš generalni stav prema policiji? %

U istraživanju smo koristili veći broj pitanja za procenu efikasnosti rada policije. Početno pitanje ticalo se uopštene procene efikasnosti rada policije (Slika 10). Preko polovine od ukupnog broja anketiranih ocenilo je da je policija 'uglavnom' efikasna, uz 12.5% onih koji smatraju da je policija 'veoma' efikasna. Sa druge strane, kumulativno 36% građana smatra da je policija neefikasna, a od toga 6.6% smatra da je 'veoma' neefikasna.

Slika 10. Sve u svemu, ukoliko biste procenjivali efikasnost rada policije U Crnoj Gori, Vi biste rekli da je policija:

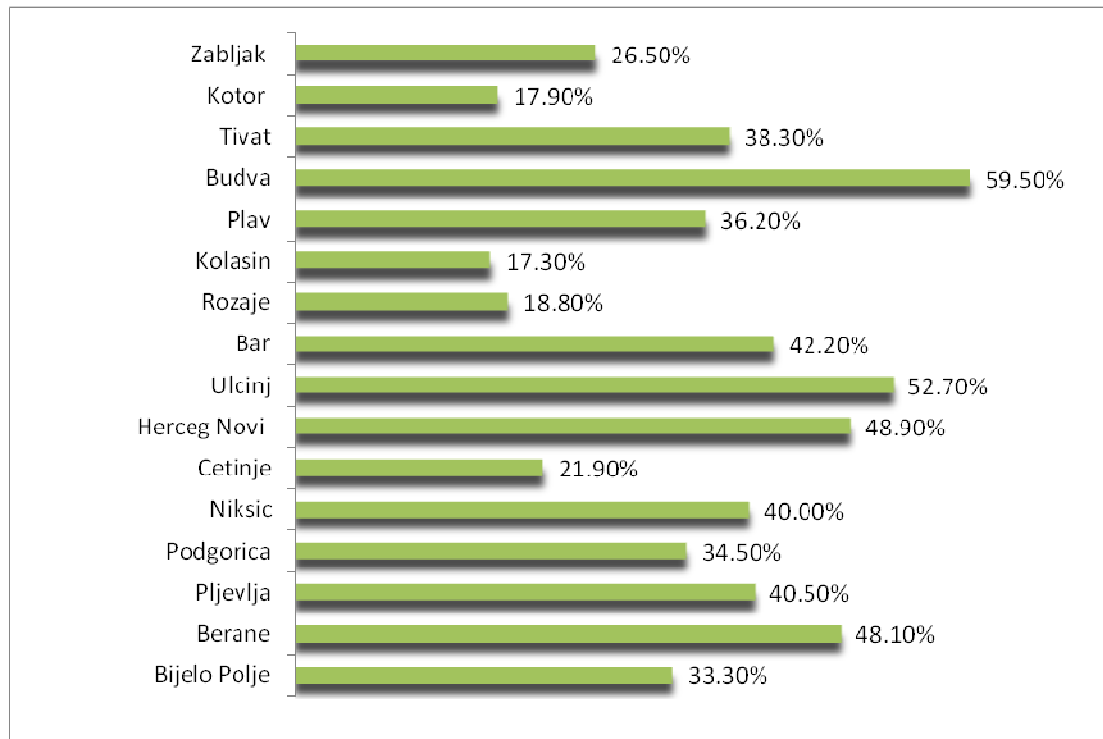

Sledeće pitanje koje se tiče efikasnosti postavljeno je na način da su ispitanici imali da uporede efikasnost policije u njihovom gradu u odnosu na ostale gradove (Slika 11 i Slika 12). U ovoj proceni ispitanika, kao najneefikasnije procenjen je rad policije u Budvi, a zatim u Ulcinju, Herceg Novom i Beranama. Sa druge strane, komparativno, najbolje je ocenjen rad policije u Kolašinu, Kotoru, Rožajama i Cetinju.

Slika 11. Ukupno gledano, ukoliko biste procenjivali efikasnost rada policije U Crnoj Gori, Vi biste rekli da je policija (po gradovima):

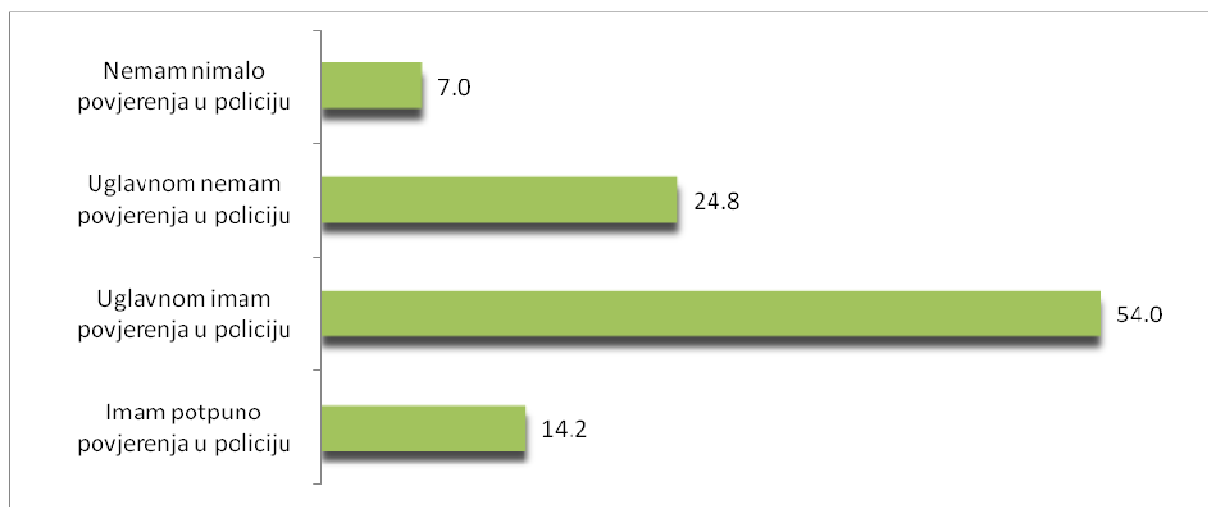
	Veoma efikasna	Uglavnom efikasna	Uglavnom neefikasna	Veoma neefikasna	Ukupno
Bijelo Polje	12.1%	54.5%	30.3%	3.0%	100.0%
Berane	14.3%	37.7%	36.4%	11.7%	100.0%
Pljevlja	3.8%	55.7%	35.4%	5.1%	100.0%
Podgorica	6.1%	59.5%	28.4%	6.1%	100.0%
Nikšić	20.0%	40.0%	30.9%	9.1%	100.0%
Cetinje	28.1%	50.0%	18.8%	3.1%	100.0%
Herceg Novi	4.7%	46.5%	41.9%	7.0%	100.0%
Ulcinj	0.0%	47.4%	47.4%	5.3%	100.0%
Bar	11.1%	46.7%	33.3%	8.9%	100.0%
Rožaje	37.5%	43.8%	14.6%	4.2%	100.0%
Kolašin	34.8%	47.8%	4.3%	13.0%	100.0%
Plav	25.9%	37.9%	34.5%	1.7%	100.0%
Budva	7.1%	33.3%	52.4%	7.1%	100.0%
Tivat	6.4%	55.3%	29.8%	8.5%	100.0%
Kotor	13.4%	68.7%	13.4%	4.5%	100.0%
Žabljak	26.5%	47.1%	20.6%	5.9%	100.0%
Ukupno	12.6%	51.5%	29.5%	6.4%	100.0%

Slika 12. Procena neefikasnosti policije u svakom gradu u odnosu na druge gradove (suma uglavnom i veoma neefikasna)

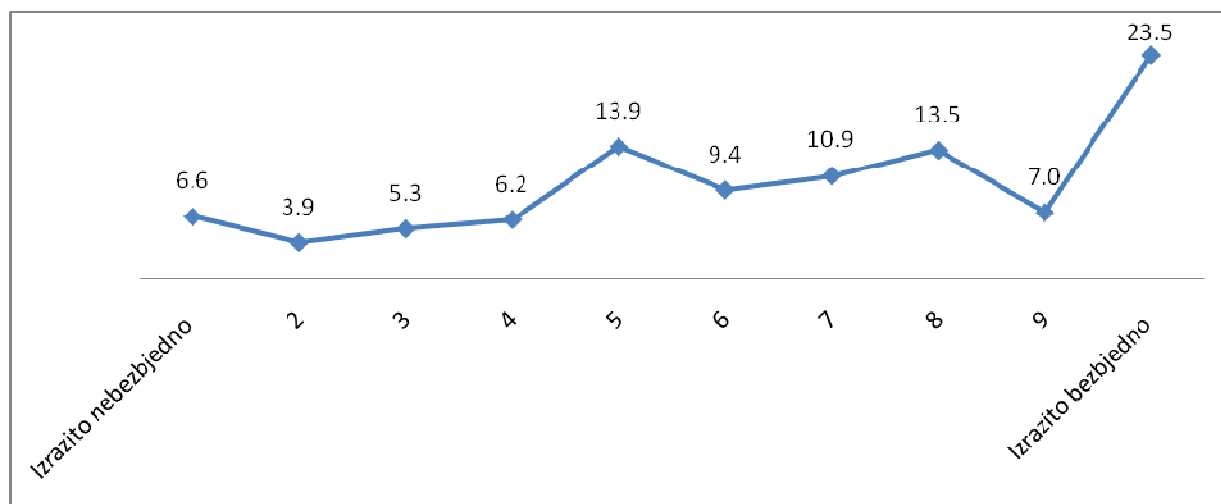
Dalje, posebno pitanje u istraživanju ticalo se poverenja u policiju (Slika 13). Rezultati pokazuju da je poverenje u policiju više nego na solidnom nivou. Naime, 54% građana ističe da 'uglavnom ima poverenja' u policiju, uz 14.2% onih koji 'imaju potpuno poverenje'. Prema tome, kumulativno, nepoverenje je na značajno nižem nivou u odnosu na poverenje; tačnije, manje od 1/3 ispitanika iskazuje niži ili viši stepen nepoverenja u odnosu na preko 2/3 koji kumulativno iskazuju poverenje.

Slika 13. Koliko je Vaše poverenje u policiju? %

Kada je reč o bezbednosnim pitanjima, osnovno pitanje koje smo postavili jeste lična procena samih građana koliko se bezbedno osećaju. Ova procena je vršena na skali od 1 (izrazito nebezbedno) do 10 (izrazito bezbedno). Podaci ukazuju da se većina građana Crne Gore oseća bezbedno, s obzirom da je distribucija izrazito 'iskrivljena' u levo; tačnije, svaki četvrti ispitanik je ocenio svoju bezbednost na najvišem mogućem nivou (Slika 14). Aritmetička sredina na skali od 1 do 10 je 6.62 (Standardna devijacija = 2.8).

Slika 14. Koliko se Vi lično osećate bezbedno? %

Ukoliko individualni osećaj bezbednosti analiziramo za svaki grad pojedinačno (Slika 15), možemo videti da se najbezbednije osećaju građani Rožaja, a zatim Bijelog Polja, Cetinja i Plava. Sa druge strane, najnebezbednije se osećaju građani Kotor, Herceg Novog, Budve, Bara i Nikšića. Pritom, najinteresantniji je podatak za Kotor, zato što je za sve ostale opštine očita korelacija između poverenja u policiju i osećaja bezbednosti, osim kada je reč o Kotoru. Dakle, u slučaju Kotor, za razliku od svih ostalih opština, merimo visoko poverenje u policiju i nizak osećaj bezbednosti. Prema tome, poverenje u policiju u ovoj opštini ne rezultira višim stepenom osećaja bezbednosti.

Slika 15. Individualni osećaj bezbednosti po opštinama.

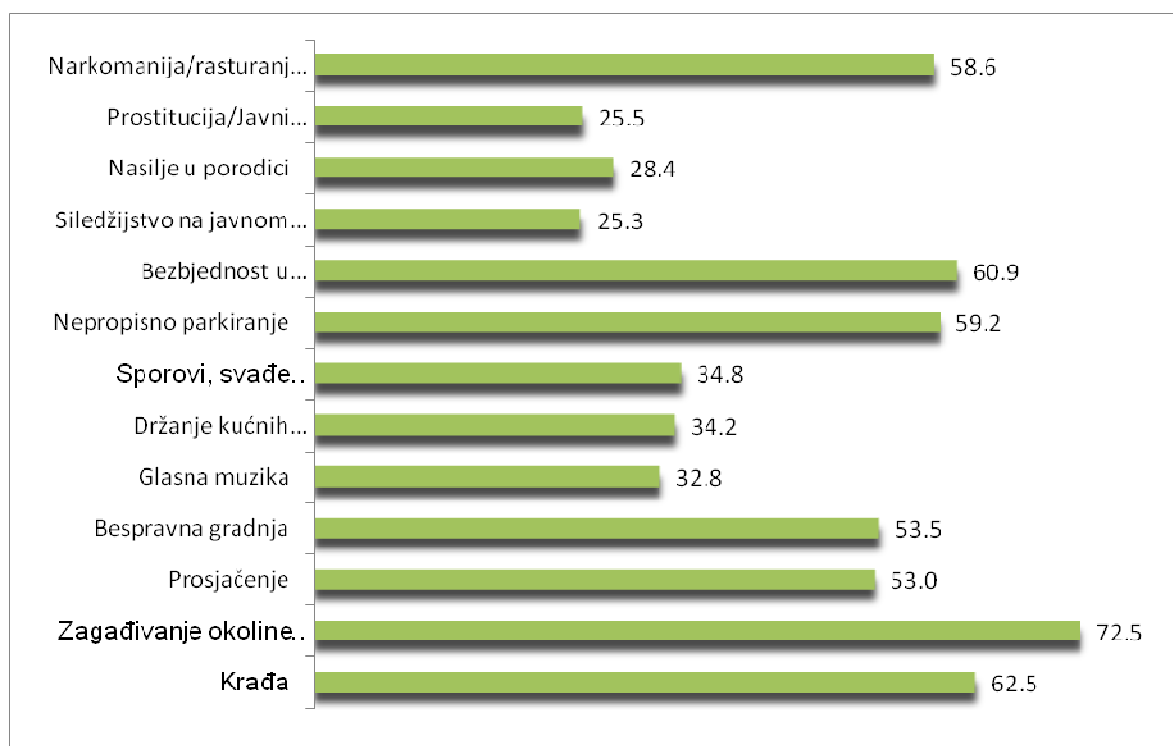

U okviru istraživanja postavili smo i posebno pitanje o tome koji su to problemi koji su najizraženiji u gradu (mestu/kraju) u kome ispitanici žive (Slika 16 i Slika 17). Interesantno je da se kao najveći problem prijavljuje zagađivanje okoline (bacanje smeća i sl). Nadalje, u skupinu velikih problema spadaju krađa, bezbednost u saobraćaju, nepropisno parkiranje i narkomanija. Sa druge strane, kao najmanje prisutne probleme identifikujemo prostituciju, siledžijstvo na radnom mestu i nasilje u porodici.

Slika 16. U kojoj su meri dole navedeni problem izraženi u Vašem gradu (mestu/kraju)? %

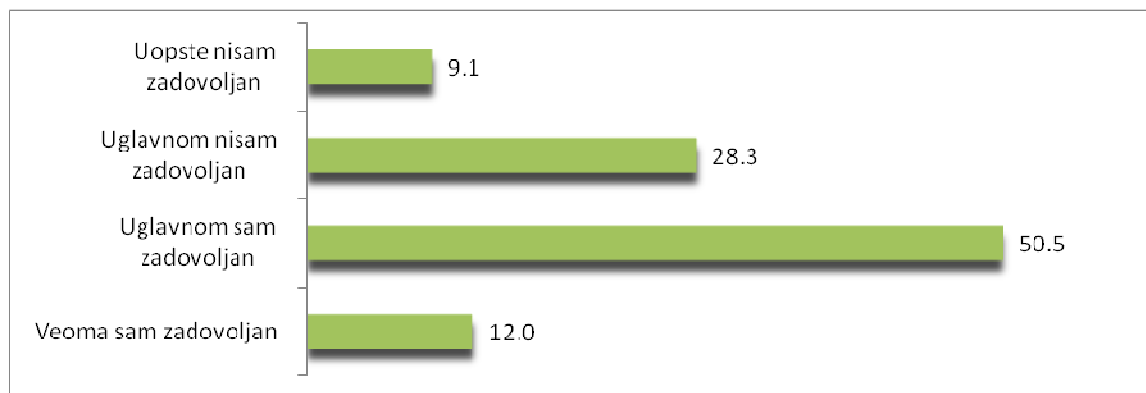
	Veoma izraženo	Prilično izraženo	Malo izraženo	Nije izraženo
Krađa	25,6	36,9	26,9	10,5
Zagađivanje okoline (smeće)	36,8	35,7	18,8	8,8
Prosjačenje	23,6	29,5	26,6	20,3
Bespravna gradnja	23,6	29,9	25,2	21,3
Glasna muzika	12,8	20,0	33,8	33,4
Držanje kućnih ljubimaca u stanu	13,0	21,2	30,9	34,9
Sporovi, svađe među komšijama	10,6	24,2	35,1	30,1
Nepropisno parkiranje	29,9	29,4	23,5	17,3
Bezbednost u saobraćaju	24,3	36,6	24,1	15,0
Siledžijstvo na javnom mjestu	7,9	17,3	35,1	39,6
Nasilje u porodici	8,4	20,0	37,8	33,8
Prostitucija/Javni nemoral	7,3	18,2	33,4	41,1
Narkomanija/rasturanje droge	24,9	33,7	20,7	20,6

Slika 17. Izraženost problema – sumarno: veoma izraženo i prilično izraženo %

Dalje, vezano za probleme u gradu (mestu/kraju), ispitanici su ocenjivali efikasnost policije u rešavanju ovih problema (Slika 18). U ovom pogledu svaki drugi građanin je izrazio zadovoljstvo efikasnošću policije u rešavanju problema, uz njih 12% onih koji su 'veoma' zadovoljni. Sa druge strane, nezadovoljnih je kumulativno 40-tak %, od čega gotovo svaki deseti građanin iskazuje visok stepen nezadovoljstva.

Slika 18. Da li ste zadovoljni načinom na koji se policija bavi problemima koje smatrate najviše izraženim u Vašem kraju?

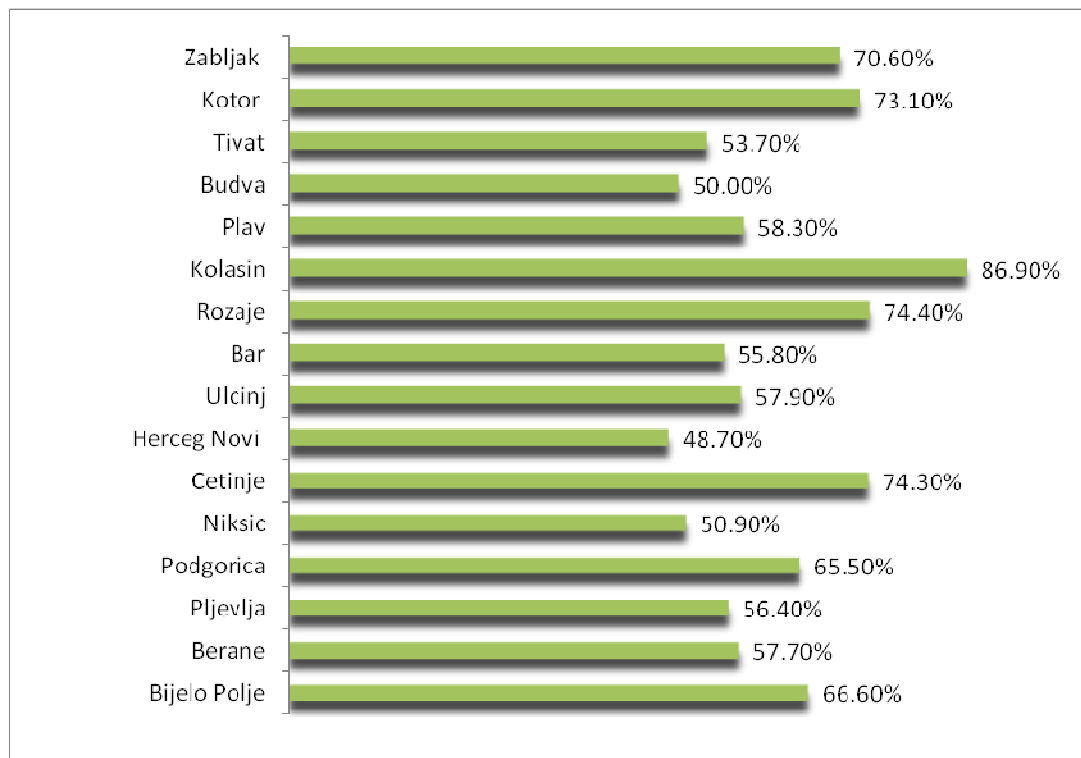

Ukoliko analiziramo zadovoljstvo radom policije u rešavanju problema po gradovima (Slika 19.1 i Slika 19.2), možemo videti, analogno prethodnim podacima, da je najviši stepen zadovoljstva u Kolašinu, Kotoru, Rožajama, na Žabljaku i Cetinju, dok je najniži stepen zadovoljstva u ovom pogledu prisutan u Herceg Novom, Budvi i Nikšiću.

Slika 19.1 Da li ste zadovoljni načinom na koji se policija bavi problemima koje smatrate najviše izraženim u vašem kraju po gradovima? %

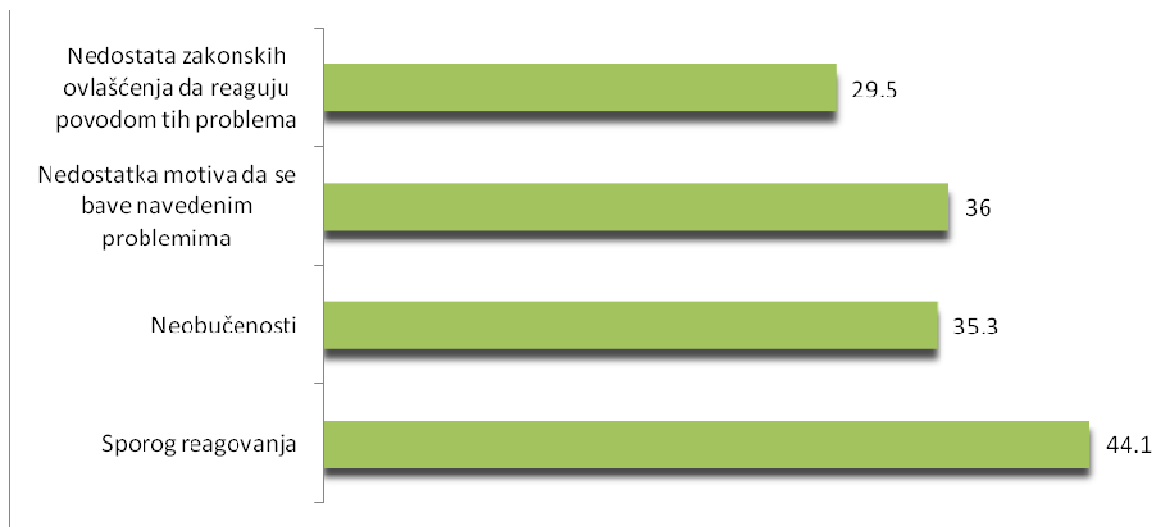
	Veoma sam zadovoljan	Uglavnom sam zadovoljan	Uglavnom nisam zadovoljan	Uopste nisam zadovoljan	Ukupno
Bijelo Polje	12.1%	54.5%	27.3%	6.1%	100.0%
Berane	16.7%	41.0%	29.5%	12.8%	100.0%
Pljevlja	3.8%	52.6%	34.6%	9.0%	100.0%
Podgorica	8.6%	56.9%	25.2%	9.2%	100.0%
Nikšić	9.4%	41.5%	34.0%	15.1%	100.0%
Cetinje	28.6%	45.7%	17.1%	8.6%	100.0%
Herceg Novi	14.6%	34.1%	41.5%	9.8%	100.0%
Ulcinj	0.0%	57.9%	36.8%	5.3%	100.0%
Bar	11.6%	44.2%	39.5%	4.7%	100.0%
Rožaje	40.4%	34.0%	19.1%	6.4%	100.0%
Kolašin	30.4%	56.5%		13.0%	100.0%
Plav	15.0%	43.3%	36.7%	5.0%	100.0%
Budva	7.1%	42.9%	40.5%	9.5%	100.0%
Tivat	9.8%	43.9%	26.8%	19.5%	100.0%
Kotor		73.1%	23.9%	3.0%	100.0%
Žabljak	20.6%	50.0%	20.6%	8.8%	100.0%
Ukupno	12.1%	50.5%	28.3%	9.1%	100.0%

Slika 19.2 Da li ste zadovoljni načinom na koji se policija bavi problemima koje smatrate najviše izraženim u vašem kraju po gradovima (sumarno veoma i uglavnom zadovoljni)?

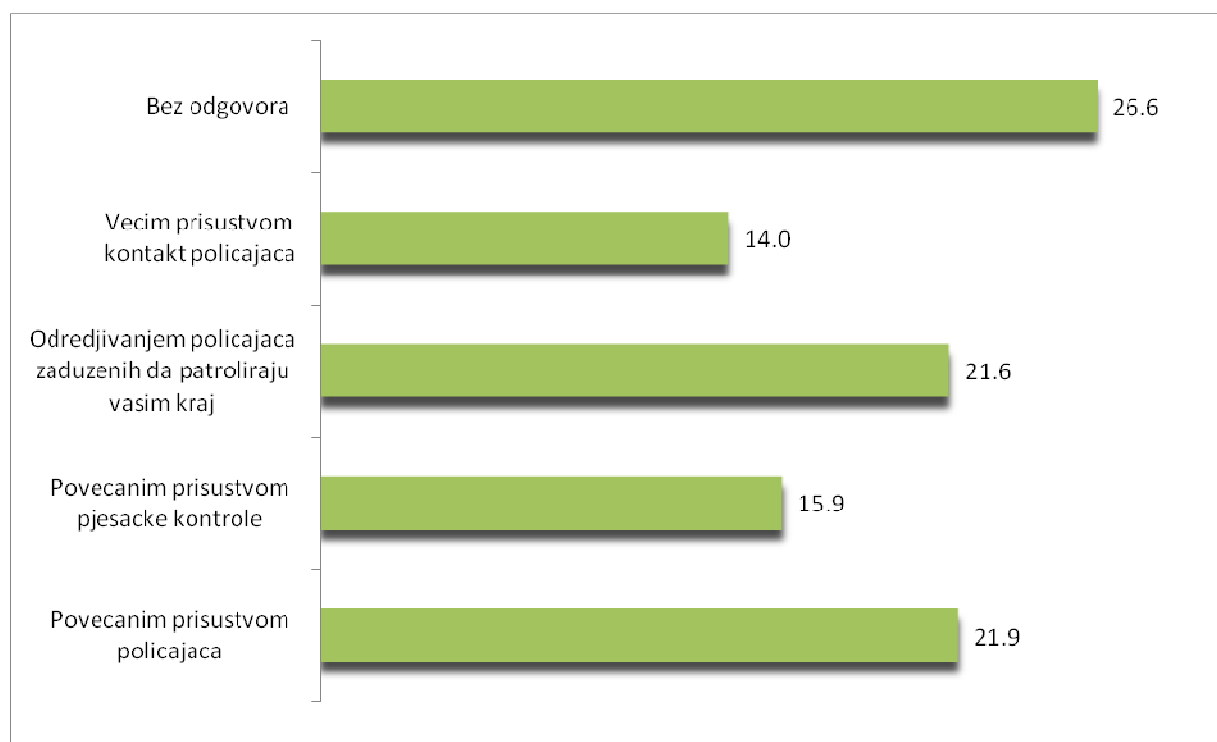
Dalje, kada je reč o mogućim razlozima za nezadovoljstvo efikasnošću policije, građani ističu nekoliko ključnih razloga koji su po njihovom mišljenju faktori neefikasnosti policije (Slika 20). Kao ključni razlog navodi se 'sporo reagovanje', a zatim sledi 'nedostatak motivacije', te neobučenost, dok je nedostatak zakonskih ovlašćenja najmanji razlog neefikasnosti.

Slika 20. Razlozi nezadovoljstva radom policije - % DA odgovora

Jedno od važnih pitanja bio je i stav građana o tome šta je to što je potrebno učiniti kako bi policija povećala sigurnost građana (Slika 21.1.). Rezultati ukazuju da zapravo najveći broj građana nije u stanju da proceni. Međutim, od onih koji su dali predlog o tome šta to policija treba da radi, najviše je onih koji smatraju da policija treba da poveća svoje prisustvo, te da odredi policajce koji trebaju da budu zaduženi da patroliraju u kraju.

Slika 21.1. Na koji način bi, po Vašem mišljenju, policija mogla da poveća sigurnost u Vašem kraju? %

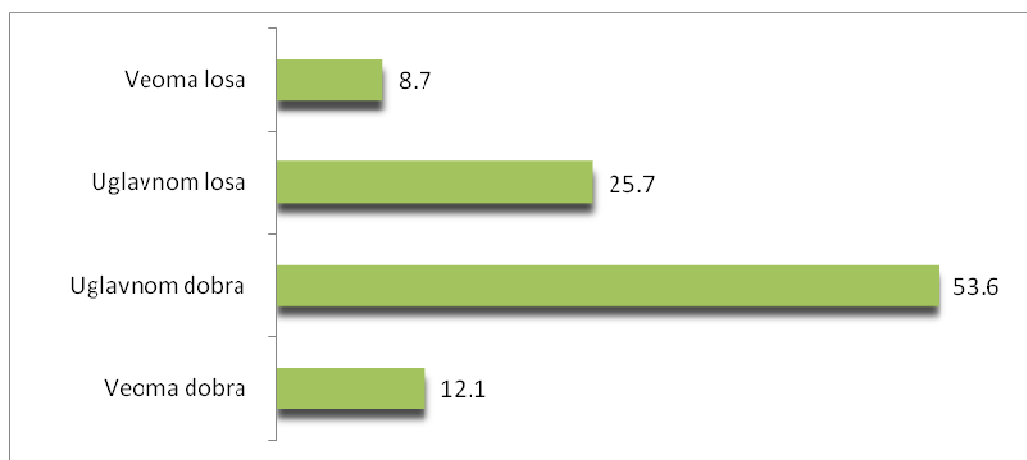
Posmatrano po gradovima, mogu se primetiti značajne razlike (Slika 21.2.). Povećano prisustvo policajaca bi bilo najbolje rešenje, po mišljenju građana u Beranama, Podgorici, Herceg Novom, Ulcinju, Plavu i Tivtu. Povećano prisustvo pešačkih kontrola bilo bi najbolje rešenje u Kotoru i Plavu. Određivanje policajaca koji bi bili zaduženi da patroliraju u kraju je najbolje rešenje po mišljenju građana Nikšića, Cetinja, Bara, Rožaja i Žabljaka, dok se za veće prisustvo kontakt policajaca najeksplicitnije zalažu građani Bijelog Polja, Pljevalja i Ulcinja.

Slika 21.2. Na koji način bi, po Vašem mišljenju, policija mogla da poveća sigurnost u Vašem kraju – po gradovima

	Povećanim prisustvom policajaca	Povećanim prisustvom pesacke kontrole	Patrole u kraju	Većim prisustvom kontakt policajaca	Bez odgovora	Ukupno
Bijelo Polje	3.1%	12.5%	18.8%	37.5%	28.1%	100.0%
Berane	34.2%	8.9%	21.5%	15.2%	20.3%	100.0%
Pljevlja	17.3%	8.6%	12.3%	22.2%	39.5%	100.0%
Podgorica	24.6%	14.6%	22.5%	13.4%	24.9%	100.0%
Nikšić	17.5%	17.5%	21.1%	17.5%	26.3%	100.0%
Cetinje	16.7%	5.6%	30.6%	8.3%	38.9%	100.0%
Herceg Novi	22.2%	17.8%	13.3%	15.6%	31.1%	100.0%
Ulcinj	28.6%	14.3%	9.5%	28.6%	19.0%	100.0%
Bar	21.3%	2.1%	34.0%	10.6%	31.9%	100.0%
Rožaje	8.5%	14.9%	31.9%	17.0%	27.7%	100.0%
Kolašin	21.7%	4.3%	13.0%	4.3%	56.5%	100.0%
Plav	28.3%	28.3%	25.0%	3.3%	15.0%	100.0%
Budva	13.6%	25.0%	29.5%	11.4%	20.5%	100.0%
Tivat	31.9%	12.8%	17.0%	8.5%	29.8%	100.0%
Kotor	22.4%	50.7%	16.4%	7.5%	3.0%	100.0%
Žabljak	8.8%	2.9%	23.5%	14.7%	50.0%	100.0%
Ukupno	21.9%	15.9%	21.6%	14.0%	26.5%	100.0%

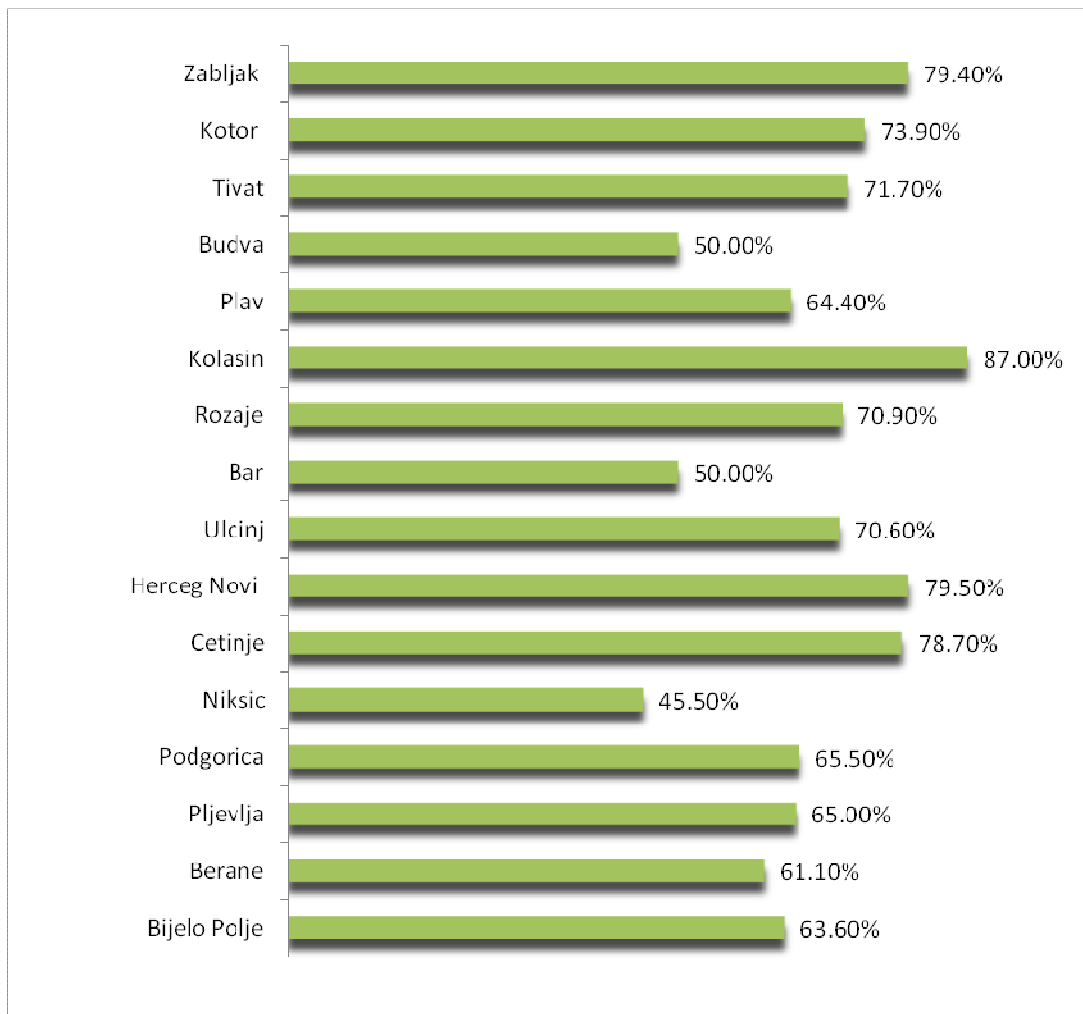
Jedan od aspekata istraživanja ticao se saradnje između policije i građana. Početno i konkretno pitanje u ovom pogledu bila je procena komunikacije i saradnje između građana i policije (Slika 22). Više od polovine građana komunikaciju i saradnju sa policijom ocenjuje kao 'uglavnom dobru' uz 12,1% onih koji ističu da je saradnja 'veoma dobra'. Dakle, kumulativno se komunikacija i saradnja na opštem nivou ocenjuje više nego solidno. Kao 'uglavnom lošu' saradnju ocenio je svaki četvrti ispitanik u istraživanju, dok manje od 9% ističe da je saradnja 'veoma loša'.

Slika 22. Kada je rec o komunikaciji i saradnji izmedju gradjana i policije, Vi biste rekli da je ona:

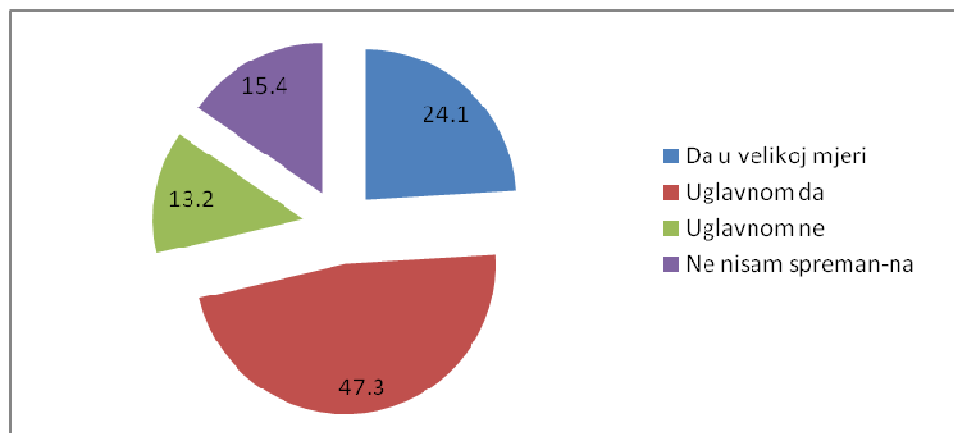
Komparativna analiza saradnje po gradovima (Slika 23) ukazuje da su generalno građani svih opština zadovoljni. Međutim, treba primetiti da u ovom pogledu najveći stepen zadovoljstva izražavaju građani Kolašina, a zatim, građani Žabljaka, Herceg Novog i Cetinja. Sa druge strane, najniži stepen zadovoljstva izražavaju građani Budve, Bara i Nikšića.

Slika 23. Komunikacija i saradnja između građana i policije po gradovima – suma veoma i uglavnom zadovoljni

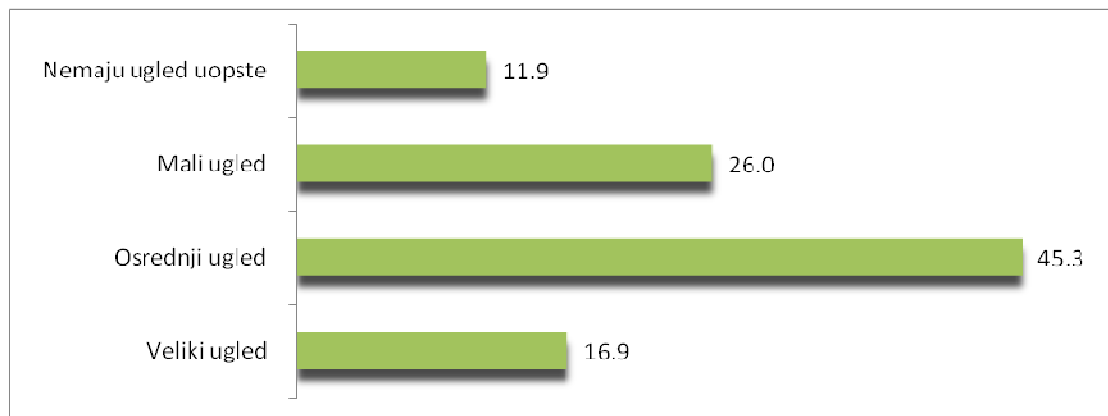
Važan aspekt saradnje između građana i policije jeste 'akcioni potencijal' samih građana, tačnije, njihova spremnost da lično daju podršku radu policije (Slika 24). U ovom pogledu, rezultati istraživanja ukazuju da u Crnoj Gori postoji visok stepen akcionog potencijala. Naime, uz svakog četvrtog građanina koji iskazuje najviši mogući stepen spremnosti da pomogne policiji, gotovo svaki drugi građanin kaže da je 'uglavnom' spreman za ovu vrstu podrške.

Slika 24. Da li ste Vi lično spremni da date podršku i pomognete policiji u rešavanju bezbedonosnih problema? %

Kada je reč o proceni ugleda policije (Slika 25), najveći broj građana smatra da policija i policajci imaju 'osrednji ugled'. Gotovo 17 % ispitanika ističe da policija i policajci imaju 'veliki' ugled, dok sa druge strane, nešto više od svakog četvrtog ispitanika smatra da je ugled policije i policajaca 'mali', te konačno, gotovo 12% ističe da je ugled veoma mali.

Slika 25. Ukoliko biste procenjivali ugled policije i policajaca, Vi biste rekli da oni u Crnoj Gori imaju: %

Kada je reč o oceni policajaca i njihovih osobina, ispitanici su ocenjivali u kojoj meri je svaka od dole navedenih osobina karakteristična za uniformisane policajce u Crnoj Gori (Slika 26.1, Slika 26.2, Slika 26.3). Najpre, moramo primetiti da su ocene relativno visoke kada je reč o svakoj pojedinoj osobini. Komparativno, dve osobine koje su najvažnija odlika policajaca u Crnoj Gori jesu 'pristojnost' i 'spremnost da se pomogne'. Najlošije ocenjena osobina jeste 'efikasnost', međutim, treba imati u vidu da i kod ove najlošije ocenjene osobine, preko 55% građana smatra da su policajci 'veoma' ili 'uglavnom' efikasni.

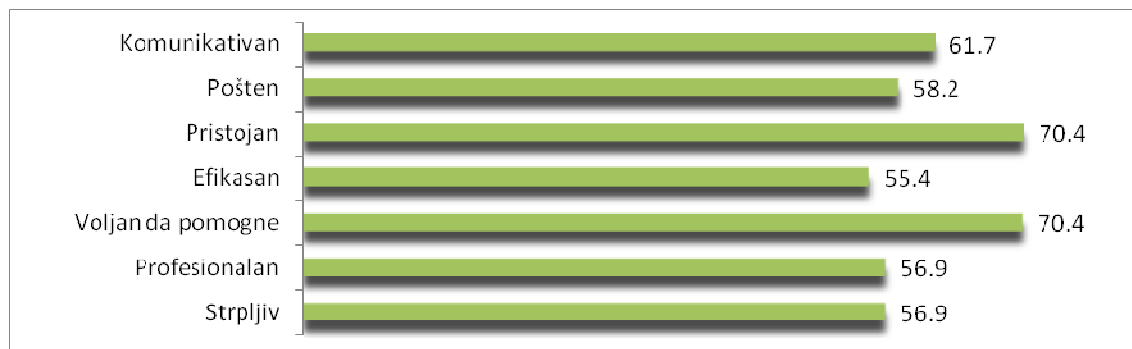
No, u pogledu procena osobina policajaca, najveću vrednost ima komparacija sa istraživanjem koje je po identičnoj metodologiji urađeno 2007. godine. Poređenje procena osobina policajaca danas u odnosu na 2007. godinu, nedvosmisleno ukazuje da je u prethodne četiri godine poboljšana slika policajca u svim aspektima koji su bili predmet merenja. Komparativno, najveći

napredak je načinjen kada je reč o profesionalnosti, a zatim o pristojnosti, efikasnosti i poštenju policajaca, dok je, kada je reč o ostalim osobinama, napredak minimalan.

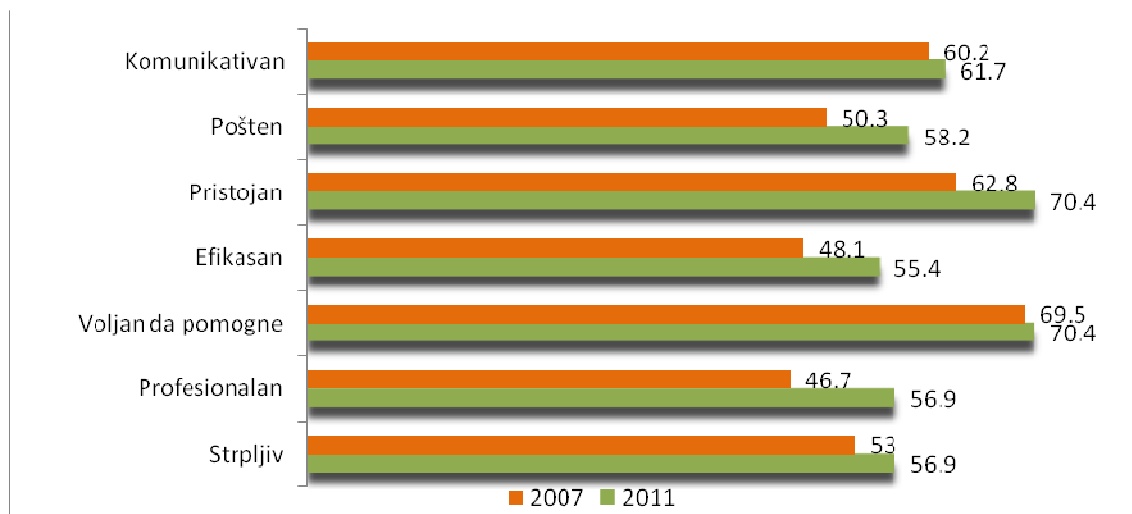
Slika 26.1. Ocena za osobine policajaca %

	Da, jeste	Uglavnom jeste	Uglavnom nije	Ne, nije
Strpljiv	20,8	36,1	27,6	15,5
Profesionalan	15,5	41,5	26,5	16,6
Voljan da pomogne	21,7	48,6	21,1	8,5
Efikasan	16,2	39,1	28,1	16,5
Pristojan	22,5	48,0	18,4	11,2
Pošten	17,9	40,3	24,0	17,8
Komunikativan	18,9	42,8	26,2	12,1

Slika 26.2. Ocena za osobine policajaca – sumarno jesu i uglavnom jesu %

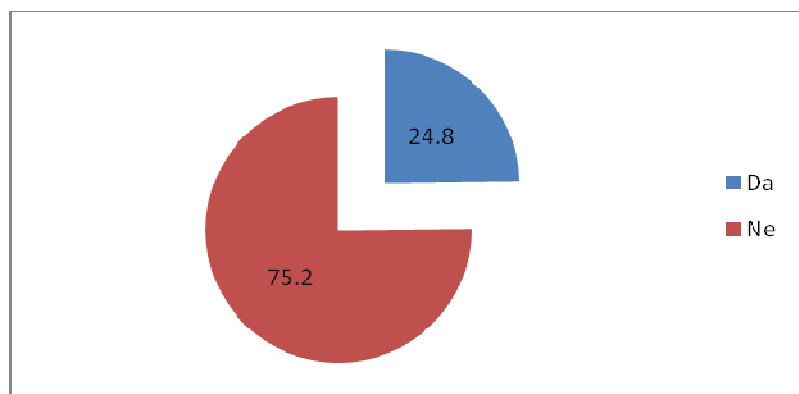

Slika 26.3. Ocena za osobine policajaca – sumarno jesu i uglavnom jesu %: Poređenje 2007 i 2011

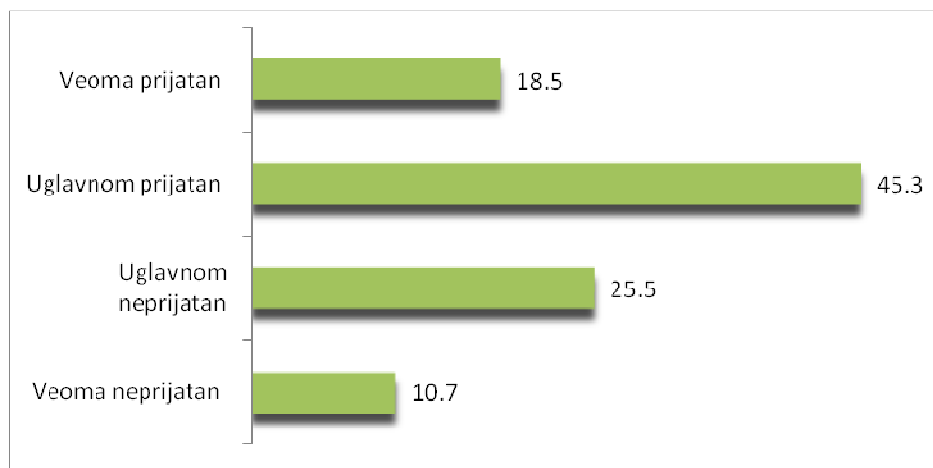

U sledećem delu istraživanja ispitivali smo konkretna iskustva građana kada je reč o komunikaciji sa policijom (Slika 27 i Slika 28). Najpre, utvrdili smo da je u poslednjih šest meseci svaki četvrti građanin imao kontakt sa policijom. Od ovog broja, preko 45% građana ocenjuje da je taj kontakt bio 'uglavnom prijatan' uz njih 18.5% koji ističu da je kontakt bio 'veoma prijatan'. Sa druge strane, svaki četvrti građanin ocenjuje da je kontakt bio 'uglavnom neprijatan', a svaki deseti građanin da je kontakt sa policijom bio 'veoma neprijatan'.

Slika 27. Da li ste imali neposredni kontakt sa policijom u poslednjih 6 meseci? %

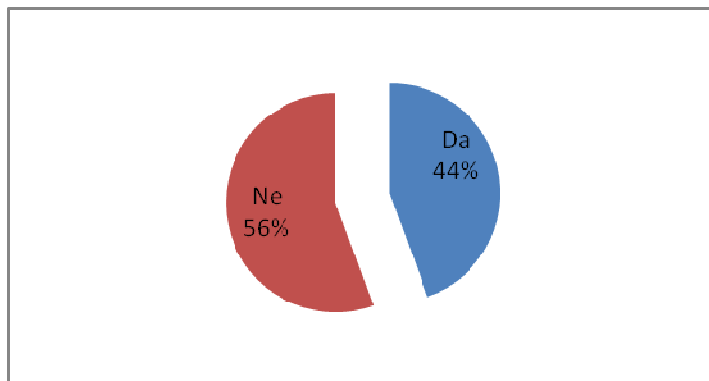

Slika 28. Kako bi ste ocenili taj kontakt sa policijom. Biste li rekli da je bio: %

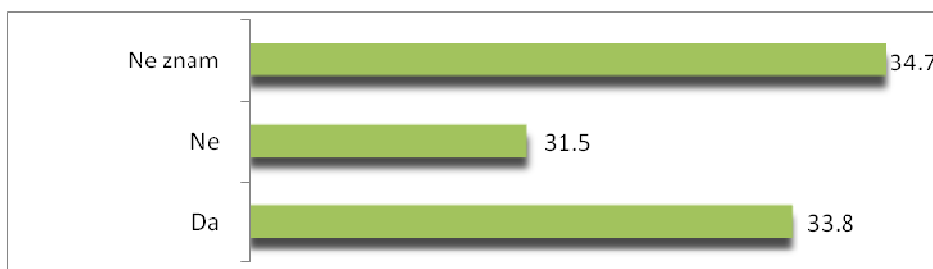
Jedno od važnih pitanja u Crnoj Gori, usled malog broja stanovnika i kulture samog društva, jeste pitanje postojanja socijalnih mreža između građana i policije putem rođачkih veza. Ovo je razlog zbog koga smo hteli da utvrdimo procenat građana koji imaju prijatelje ili rođake u policiji (Slika 29.). U ovom pogledu, frapantan je podatak da 44% građana Crne Gore ima rođake i/ili prijatelje u policiji. Ovaj podatak zapravo govori o tome da status i percepcija policije u javnosti u velikoj meri zavisi od neformalnih kanala komuniciranja koji se kreiraju preko rođачkih i prijateljskih veza.

Slika 29. Imate li bliskog prijatelja/rođaka u policiji? %

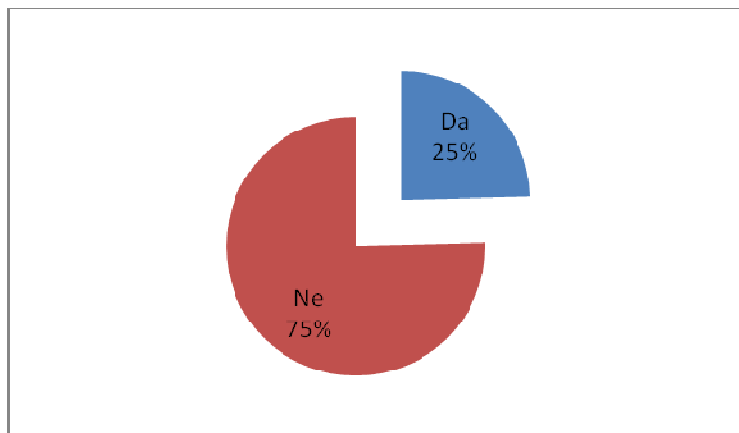

S obzirom da je u Crnoj Gori u svim opštinama uveden institut 'kontakt policajca', nekoliko pitanja u istraživanju posvećeno je stavovima građana o kontakt policajcima (Slike 30, 31. i 32). Najpre 1/3 građana zna da u njihovom kraju postoji kontakt policajac. Dakle 2/3 ili kažu da u njihovom kraju ne postoji kontakt policajac ili kažu da ne znaju. Ovaj podatak svakako nije zadovoljavajući. Dalje, svaki četvrti građanin je imao priliku da upozna kontakt policajca, što ponovo nije zadovoljavajući podatak. Konačno, dve trećine ispitanika nije u stanju da proceni zadovoljstvo radom kontakt policajca, što ponovo govori da građani nemaju dovoljno informacija o radu kontakt policajaca. Treba imati u vidu, da je na nivou čitave Crne Gore ukupno 100 kontakt reona, čime je obuhvaćeno oko 1/3 ukupne populacije. Prema tome, podaci vezani za odnos građana prema kontakt policajcima treba da se razumeju sa stanovišta činjenice da 2/3 građana nije imalo priliku da upozna kontakt policajca, s obzirom da isti (policajci) u njihovom kraju ne postoje. Dakle, nije problem u ocenama građana, već je problem što 2/3 populacije Crne Gore nije obuhvaćeno programom rada policije u zajednici. Kao potvrdu ove konstatacije, prilažemo još i podatak koji govori o stavovima građana o kontakt policajcu; podaci se odnose samo na one građane čije reone pokrivaju kontakt policajci (Slika 31.1). Na osnovu ovog podatka, možemo videti da od svih građana koji su imali priliku da upoznaju kontakt policajca, kumulativno gotovo 75 % izražava zadovoljstvo, naspram njih 25%, koji izražavaju nezadovoljstvo u manjem ili većem stepenu.

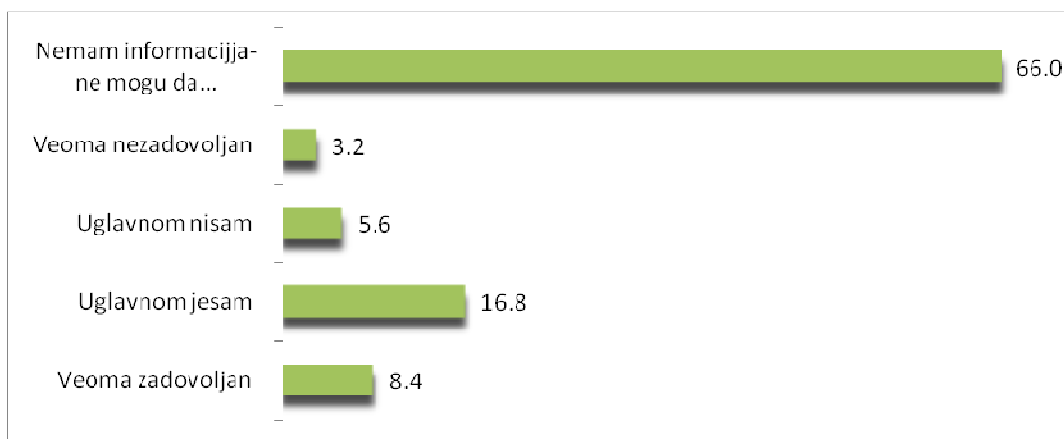
Slika 30. Da li u Vašem kraju postoji kontakt policajac? %

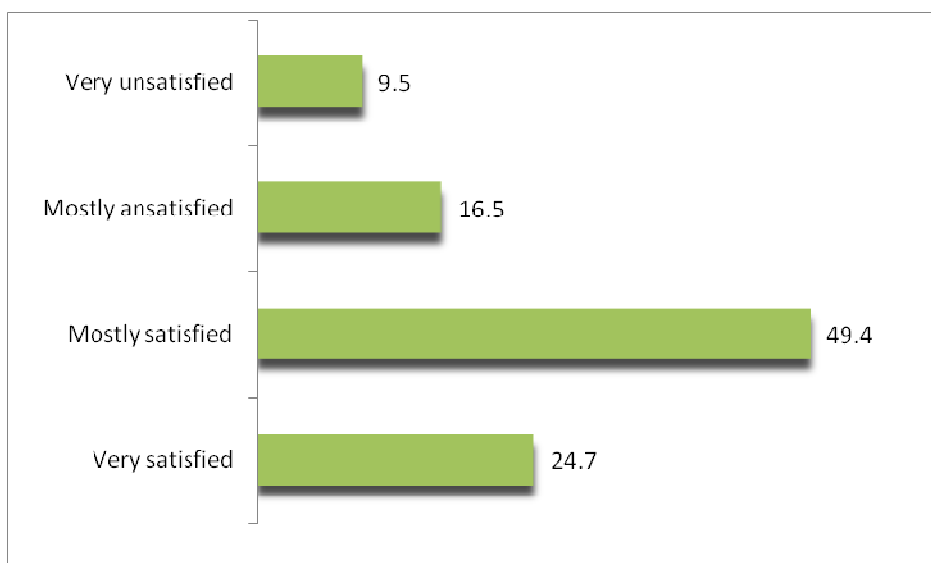
Slika 31. Da li ste imali priliku da upoznate Vašeg kontakt policajca? %

Slika 32. Da li ste zadovoljni radom kontakt policajca u Vašem kraju? %

Slika 32.1 Zadovoljstvo radom kontakt policajca u Vašem kontakt reonu? %

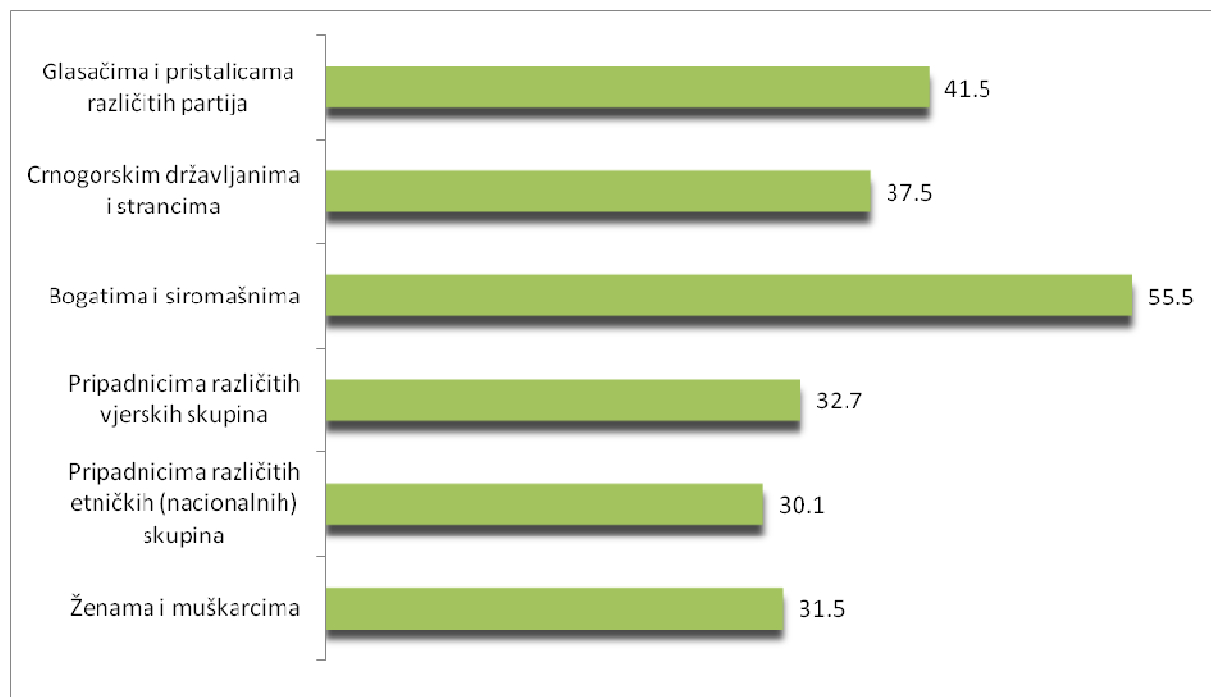

Kada je reč o policiji i njenom radu, veoma značajan aspekt jesu pitanja diskriminacije pojedinaca koji pripadaju određenim socijalnim grupama. Ovo je bio razlog da ispitamo stavove građana o percepciji diskriminatorskog ponašanja policije (Slike 33. i 34). Rezultati ukazuju da postoji percepcija o 'izvesnom stepenu' diskriminatorskog ponašanja policije. Najveći stepen percepcije diskriminacije postoji kada su u pitanju ekonomske razlike između bogatih i siromašnih; tačnije, građani smatraju da se policija ne ponaša ujednačeno prema bogatima i siromašnima. Takođe, relativno je i visok stepen percepcije diskriminacije po političkom kriterijumu, ali i kada je reč o odnosu prema nedržavljanima Crne Gore. Nešto niži, ali još uvek prisutan, stepen percepcije diskriminacije je prisutan i kada je reč o etničkoj, verskoj i rodnoj diskriminaciji.

Slika 33. Da li policajci, po Vašem iskustvu i mišljenju, jednako postupaju prema sledećim grupama %

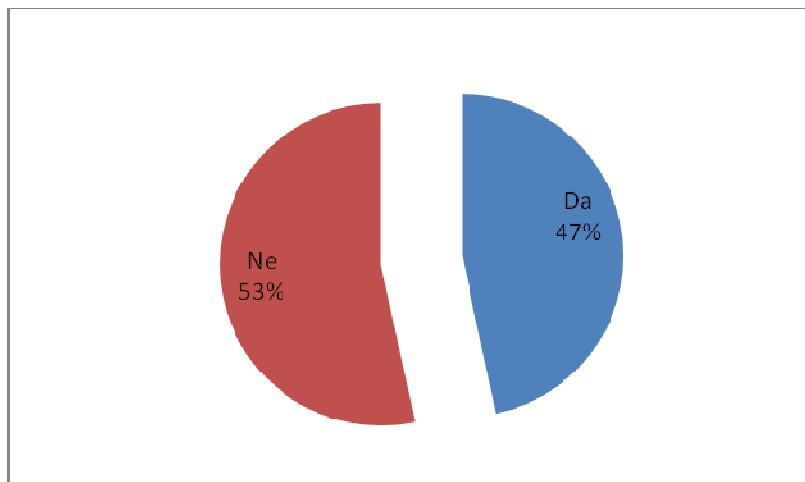
	Da, u potpunosti	Uglavnom da	Uglavnom ne	Ne, uopšte
Ženama i muškarcima	26,8	41,8	22,1	9,3
Pripadnicima različitih etničkih (nacionalnih) skupina	19,9	49,9	21,5	8,6
Pripadnicima različitih verskih skupina	21,0	46,3	23,2	9,4
Bogatima i siromašnima	15,0	29,5	31,5	23,9
Crnogorskim državljanima i strancima	20,0	42,5	24,3	13,2
Glasičima i pristalicama različitih partija	20,0	38,5	26,2	15,3

Slika 34. Percepcija stepena diskriminacije po grupama %

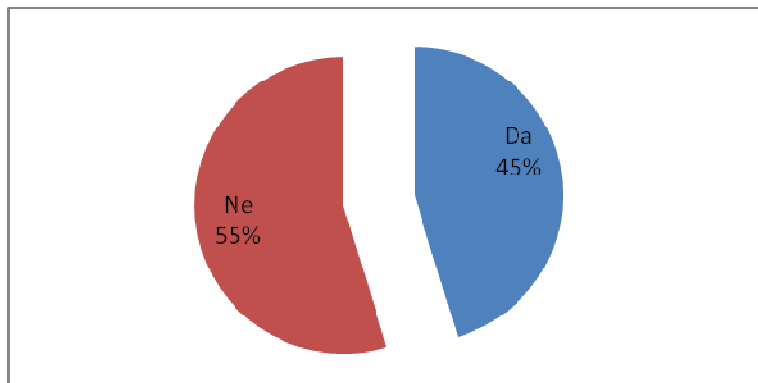
Takođe, jedno od važnih pitanja u radu policije jeste mogućnost njihovog prekoračivanja ovlašćenja i delovanja mimo zakona i propisa. U ovom pogledu mi smo istraživanjem realizovali jednu bateriju pitanja koja se upravo bave ovim aspektima. Najpre, pitali smo građane znaju li na koji način se mogu žaliti ukoliko su im ugrožena prava od strane policije (Slika 35.). Rezultati ukazuju da većina građana ne zna na koji način bi se žalila u ovoj situaciji.

Slika 35. U slučaju da smatrate da su Vam ugrožena prava od strane policije, znate li na koji način da se žalite? %

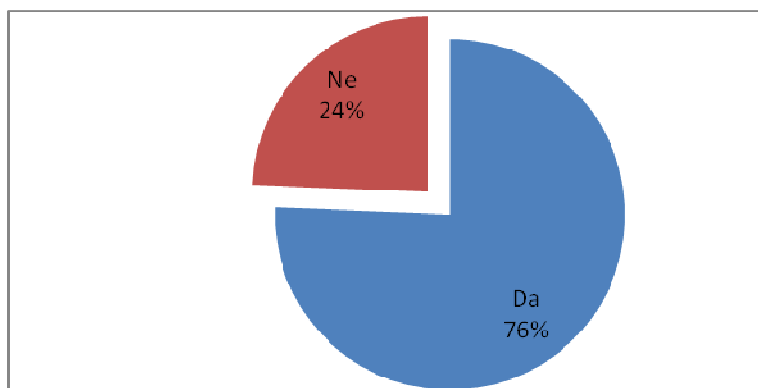
No još je veći problem, u ovom pogledu, činjenica da od onih koji znaju na koji način mogu ili treba da se žale, najveći broj smatra da to ne bi imalo svrhe (Slika 36).

Slika 36. Ako znate, ili bi ste saznali, na koji način možete da se žalite, verujete li da to ima svrhe? %

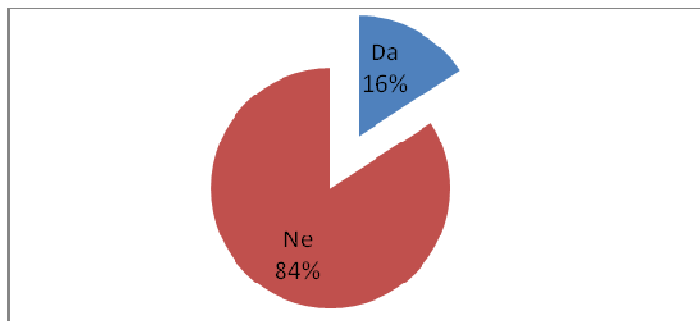
Sa druge strane, ukoliko bi građani bili uvereni u to da bi njihova žalba imala svrhe, preko 3/4 građana bi, u ovoj situaciji, prijavilo slučaj (Slika 37). Dakle, ovo su podaci koji ne govore o poverenju u policiju, ali govore o odnosu prema institucijama sistema i odnosu građana prema tim institucijama, generalno. Prema tome, visoko poverenje u policiju, koje postoji na uopštenom nivou, jednim delom je ugroženo činjenicom da građani nemaju poverenja u institucije sistema, kada je reč o zaštiti njihovog prava u situacijama u kojima bi policija prekoračila svoja ovlašćenja.

Slika 37. Kad bi ste bili sigurni da to ima svrhe, da li biste se usudili da to učinite?

Konačno, pitali smo građane da li su imali nekih ličnih iskustava, tačnije, da li znaju neki konkretan slučaj u kome je policija koristila silu mimo ovlašćenja (Slika 38). U ovom pogledu 16% građana je odgovorilo potvrdno, dok ogromna većina građana naprosto ne zna niti za jedan takav slučaj.

Slika 38. Da li znate neki konkretan slučaj u kome je policija mimo ovlašćenja maltretirala građane ili koristila silu bez razloga?

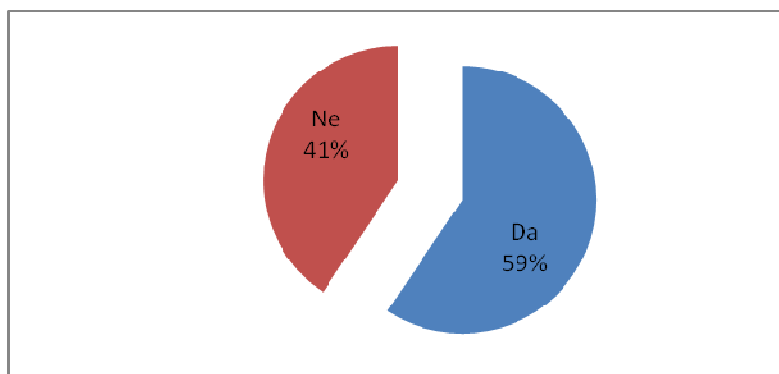
Na konkretno pitanje o tome koje slučaje delovanja policije mimo ovlašćenja znaju, građani su naveli sledeće:

- Bacanje kućnog ljubimca od strane policajca nekoj ženi
- Bahati su
- Bahato ponašanje
- Bezbroj je primera da su nevini pod silom i batinama priznali i što nisu krivi
- Biju koga stignu
- Drzak, prilikom kotnrole mi sa udvarao
- Grubo ponašanje prema nadničarima sa Kosova
- Inspektor policije je vadio pištolj u sukobu sa mojim komšijama
- Interventna , prebijanje
- Interventna policija uvijek maltretira policajce
- Policajac je vrsio pritisak na silu da priznam da sam uznemiravala telefonom, a nisam
- Komšija je maltretiran zbog nesporazuma

- Lično sam maltretiran zbog predrasuda policajaca
- Loši su skroz
- Maltretiranje momka bez razloga
- Maltretiranje zbog politike
- Misle da su svemogući
- Neka se stide uniforme koju nose
- Nemaju školu
- Pejanovića su nagrdili
- Pijani policajac u kafiću prijeti civilnom licu
- Policija je uklonila moj propisno parkirani automobil
- Verbalno su povredili su nedužnog momka
- Prebijanje maloletnika
- Prebijanje maloletnika bez razloga
- Prebijanje Sase Pejanovića u zatvoru
- Primena fizičke sile nad maloletnicima
- Sprečavanje građana Sv. Stefana da grade crkvu
- Sramota
- Stalno maltretiraju
- To su gadovi
- Tuku turiste sa Kosova bez razloga
- Vrlo grube racije
- Zaustave vozača zbog prekoračenja brzine, a u tom momentu njihov kolega napravi istu grešku, pri čemu, ne samo da nije zaustavljen, nego je i pozdravljen!

Dalje, pitali smo građane da li bi prijavili slučaj maltretiranja građana od strane policije ukoliko bi za to znali (Slika 39.). Na ovo pitanje potvrdno je odgovorilo 59% građana, ali i dalje veliki broj - preko 40% ne bi prijavilo slučaj.

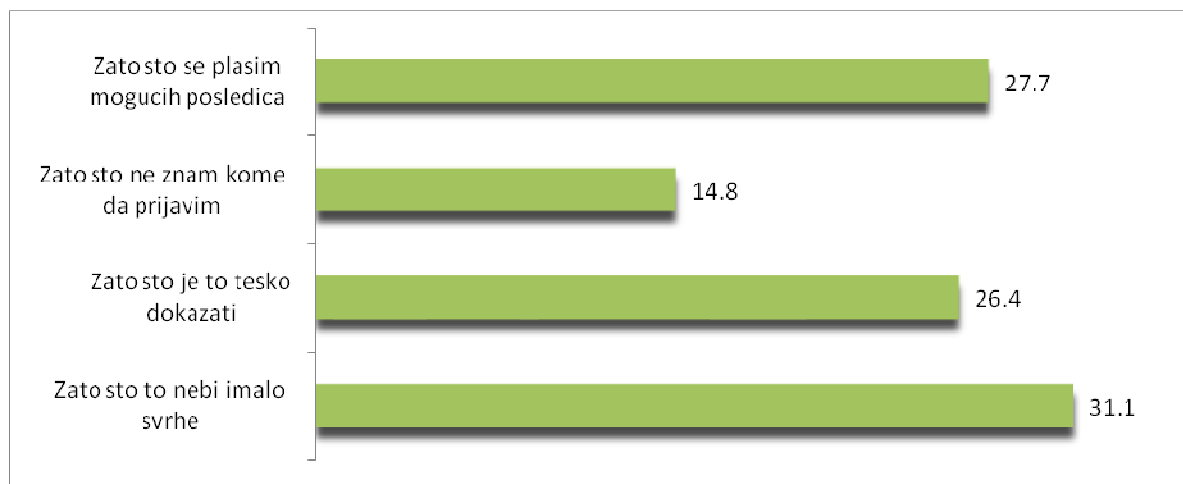
Slika 39. Ukoliko biste znali neki slučaj maltretiranja građana od strane policije, da li bi ste prijavili slučaj?

Naravno, posebno nas je zanimalo koji su to razlozi zbog kojih građani ne bi prijavili slučaj maltretiranja građana od strane policije (Slika 40.). Najveći broj ispitanika u ovom istraživanju kao razlog navodi da to jednostavno ne bi imalo svrhe. Uz veliki broj onih koji smatraju da je to teško dokazati, ali i onih koje bi bilo strah da prijave. Interesantno je da je najmanji problem

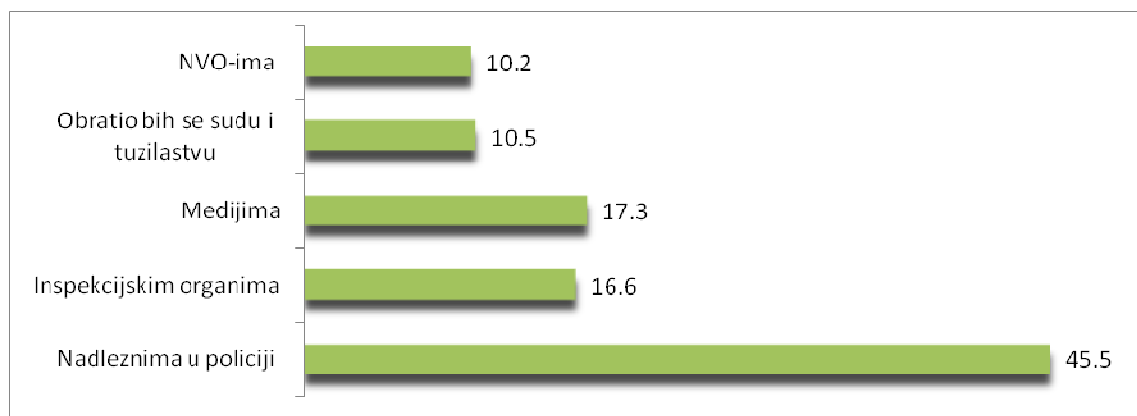
'adresa', tačnije, najmanji broj od onih koji ne bi prijavili, to ne bi učinili iz razloga što ne znaju kome da prijave.

Slika 40. Ukoliko NE biste prijavili, koji su to razlozi?

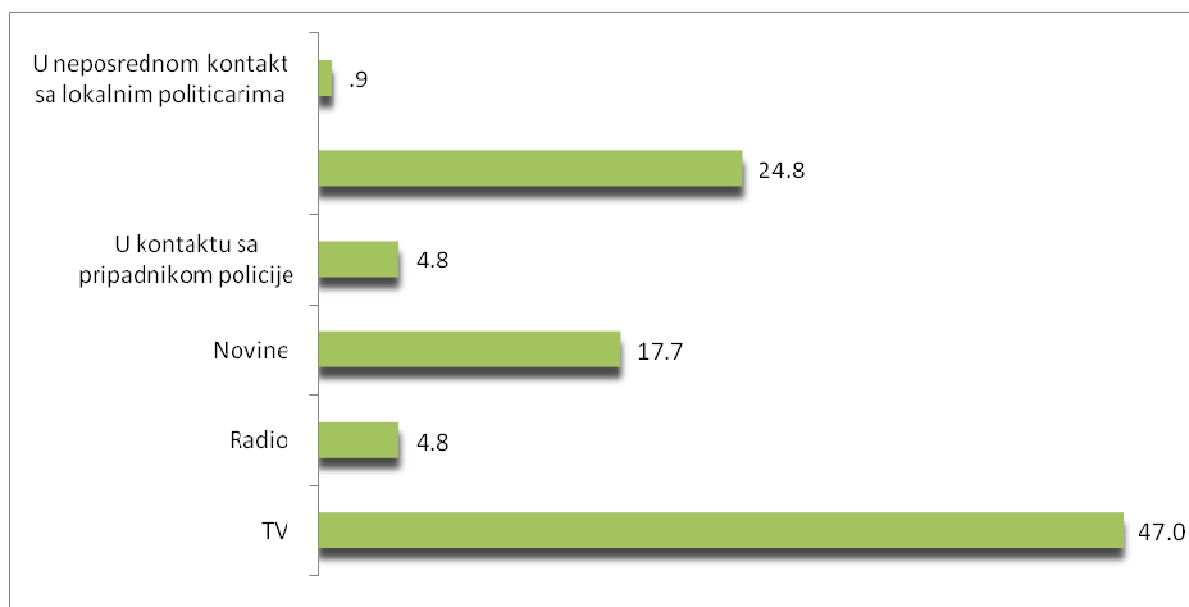
Dalje, predmet našeg posebnog interesovanja bilo je pitanje 'adrese' prijavljivanja. Tačnije, pitali smo one građane koji su rekli da BI prijavili slučaj maltretiranja kome bi ga prijavili (Slika 41). I u ovom pogledu podatak je krajnje interesantan, jer najveći broj građana koji BI prijavili, to bi učinili nadležnima u policiji, što je svakako indikator poverenja u policiju.

Slika 41. Ukoliko BI prijavili, kome bi prijavili?

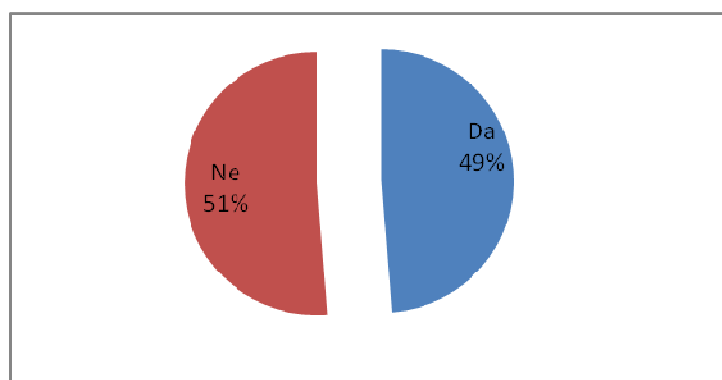
Sledeći segmet istraživanja posvećen je pitanjima informisanja građana o radu policije (Slika 42). U ovom pogledu, podaci ukazuju da se najveći broj građana o radu policije informiše putem TV-a. Svaki drugi građanin ovim putem dobija informacije o radu policije, i to govori o supremaciji ovog medija u ovom pogledu. No značajan je, svakako, i podatak da svaki četvrti građanin o radu policije dobija informacije u razgovoru sa kolegama i prijateljima policajcima. Dakle, ovo je još jedan indikator koji ukazuje da je postojanje neformalne komunikacije i socijalnih mreža sa policijom veoma važan faktor u formiranju stavova prema policiji.

Slika 42. Kojim putem se najčešće informišete o radu policije u Vašoj opštini?

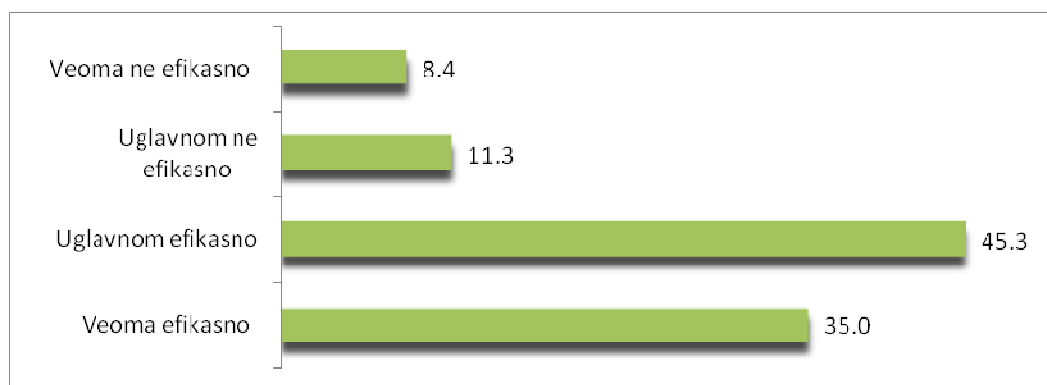

Naredni aspekt istraživanja bio je usmeren na iskustva građana u procesu izdavanja ličnih dokumenata. Najpre, gotovo svaki drugi ispitanik u našem istraživanju je u prethodnih godinu dana imao neko iskustvo u podnošenju zahteva za izdavanje dokumenata (Slika 43.). Ovi ispitanici su i ocenjivali kako je izgledalo to iskustvo (Slika 43.1). U ovom pogledu ispitanici su dali više nego zadovoljavajuću ocenu nadležnima u procesu izdavanja dokumenata. Naime, da je proces izdavanja dokumenata bio 'uglavnom efikasan' smatra preko 45% ispitanika uz 35% onih koji ističu da su nadležne službe bile 'veoma efikasne'. Sa druge strane, kumulativno, tek svaki peti građanin izražava nezadovoljstvo efikasnošću u ovom pogledu.

Slika 43. Da li ste u poslednjih godinu dana tražili izdavanje dokumenata (pasoš, lična karta i sl) od organa unutrašnjih poslova?

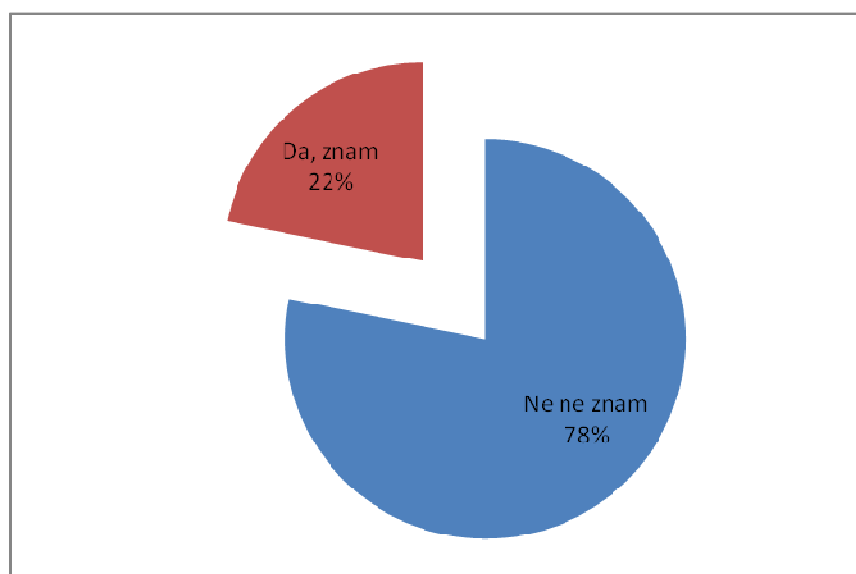

Slika 43.1. Ukoliko ste tražili izdavanje dokumenta, kako bi ste ocenili rad organa koji Vam izdaje dokumenta? Biste li rekli da su oni radili: %

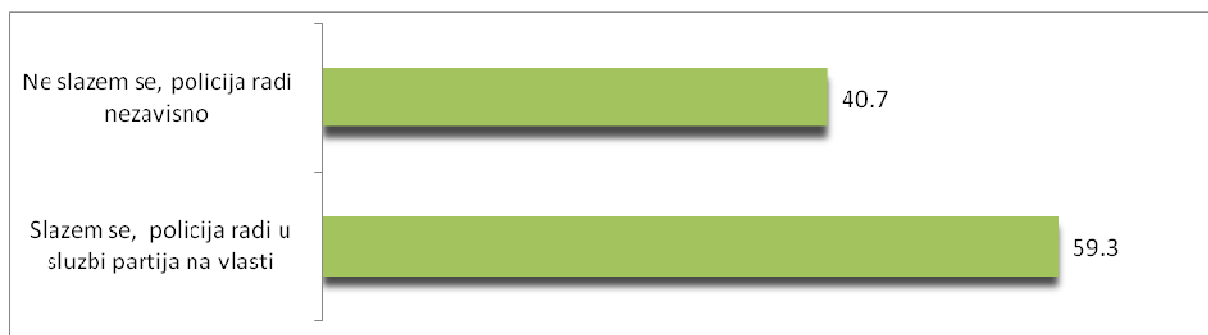
S obzirom da su MUP i Uprava policije odvojene službe, mi smo građane pitali da li znaju u čemu je razlika između ove dve službe (Slika 44.). Preko ¼ građana Crne Gore ne zna da postoji bilo kakva razlika između MUP-a i Uprave policije.

Slika 44. Da li znate u čemu je razlika između MUP-a i Uprave policije?

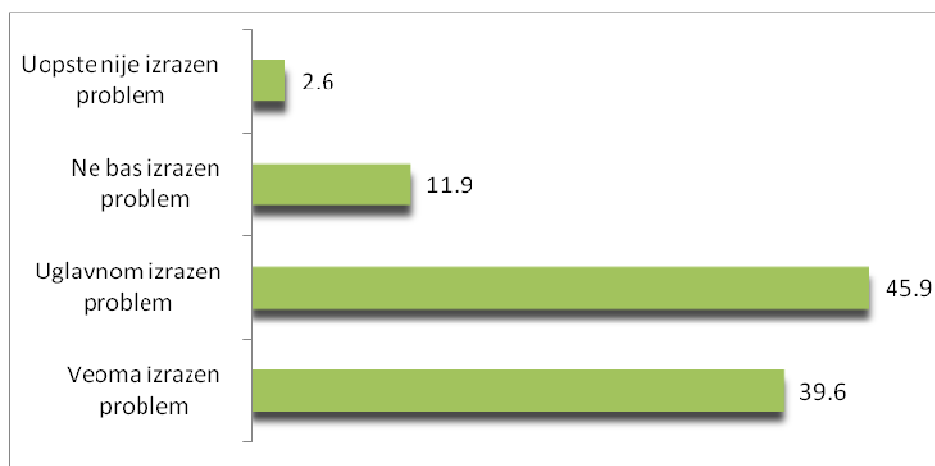
U medijima se relativno često govori o politizaciji policije, te korišćenju policije u političke svrhe. Ovo je bio neposredan povod da istraživanjem ispitamo stavove građana u ovom pogledu (Slika 45.). Rezultati su u ovom pogledu 'nepovoljni', naime, gotovo 60% građana smatra da policija radi u službi partija na vlasti.

Slika 45. U javnosti se neretko govori o tome da je rad policije ispolitizovan, tj. da policija radi u službi određenih političkih partija. Kakav je Vaš stav o tome?

Problem organizovanog kriminala jedan je od problema koji se najčešće ističu u javnom političkom diskursu. Takođe, u svom poslednjem Izveštaju Evropska komisija je kao jedan od uslova za priključenje Crne Gore EU, postavila obračun sa organizovanim kriminalom. Ovo je bio neposredni predmet našeg istraživanja usled činjenice da organizovani kriminal i obračun sa ovim problemom jeste u nadležnosti policije. Stoga smo mi pitali građane koliko je organizovani kriminal, po njihovom mišljenju, izražen problem (Slika 46.). U ovom pogledu stavovi javnosti su u skladu sa javnim kritičkim diskursom, naime, uz gotovo 46% onih koji smatraju da je organizovani kriminal 'uglavnom' izražen problem, gotovo 40% njih smatra da je to 'veoma' izražen problem, te prema tome kumulativno gotovo 86% građana ističu značaj ovog problema, što znači da u budućem radu policije, makar što se građana tiče, ovaj problem mora biti prvi na listi prioriteta.

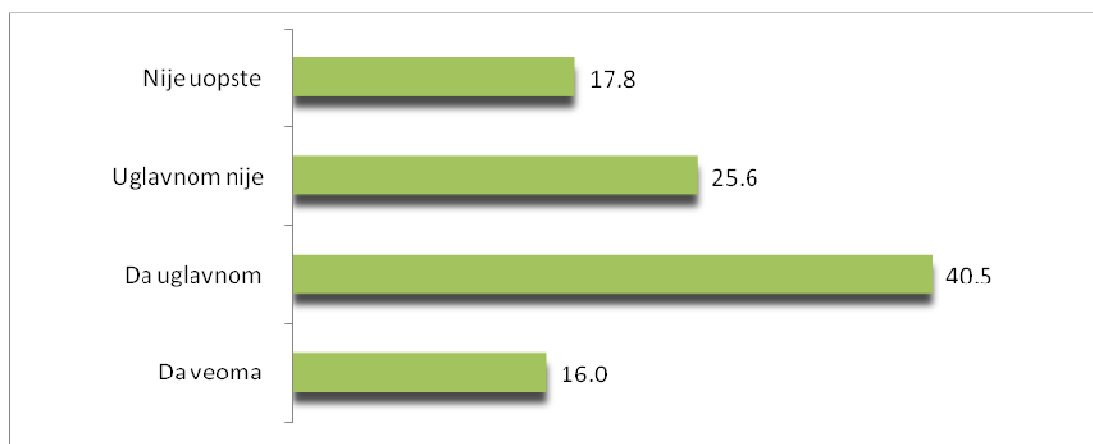
Slika 46. U javnosti se veoma često govori o tome da u Crnoj Gori organizovani kriminal predstavlja prepreku u ukupno društvenom razvoju. U kojoj meri je, po Vašem mišljenju, organizovani kriminal izražen problem u Crnoj Gori?

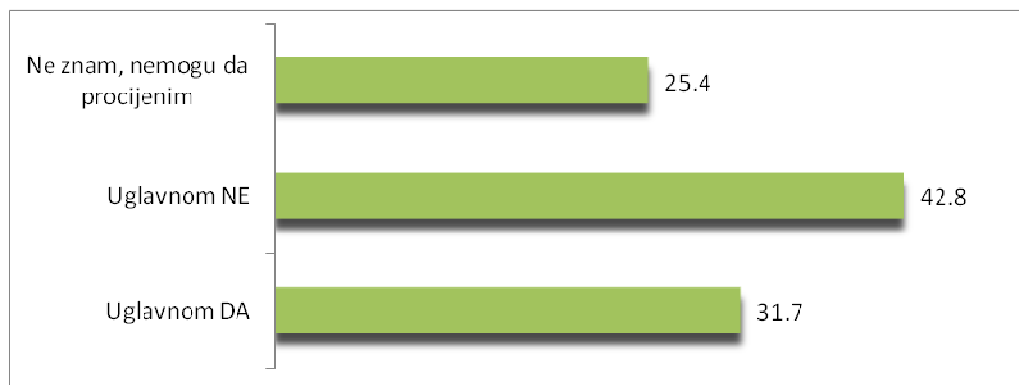
Takođe, s obzirom da se na političkoj razini, od strane Vlade i nadležnih državnih organa govori o instrumentima i merama, te o efikasnosti borbe protiv organizovanog kriminala, mi smo pitali građane najpre da procene koliko je država odlučna u borbi protiv organizovanog kriminala

(Slika 47). Interesantno je da u ovom pogledu postoji optimizam, tačnije, uverenje da je država odlučna u pogledu borbe sa organizovanim kriminalom. Da nije dovoljno, ili uopšte odlučna smatra 1/3 građana, dok 2/3 građana smatra da država jeste u većoj ili manjoj meri odlučna da se bori protiv organizovanog kriminala. Međutim, kada smo građane pitali koliko je država odlučna u borbi protiv organizovanog kriminala, rezultati su mnogo lošiji, tačnije, veći je broj onih koji smatraju da u ovom pogledu država nije efikasna naspram onih koji smatraju da jeste efikasna (Slika 48). Dakle, u ovom pogledu postoji jasna diskrepanca između procene odlučnosti i procene efikasnosti države u borbi protiv organizovanog kriminala.

Slika 47. Da li je država po Vašem mišljenju odlučna da se bori protiv organizovanog kriminala

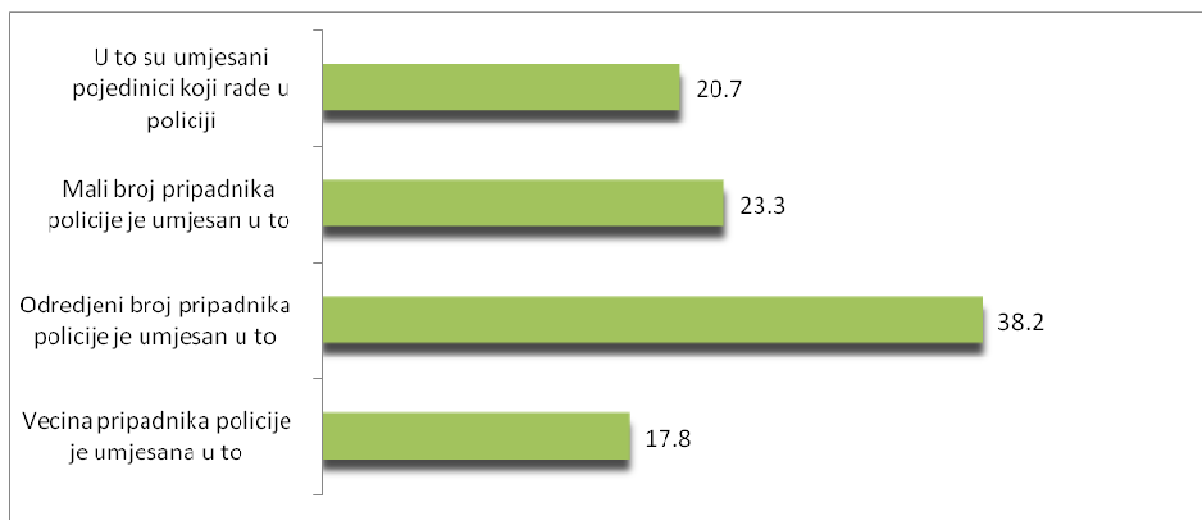

Slika 48. Da li se država efikasno bori protiv organizovanog kriminala?

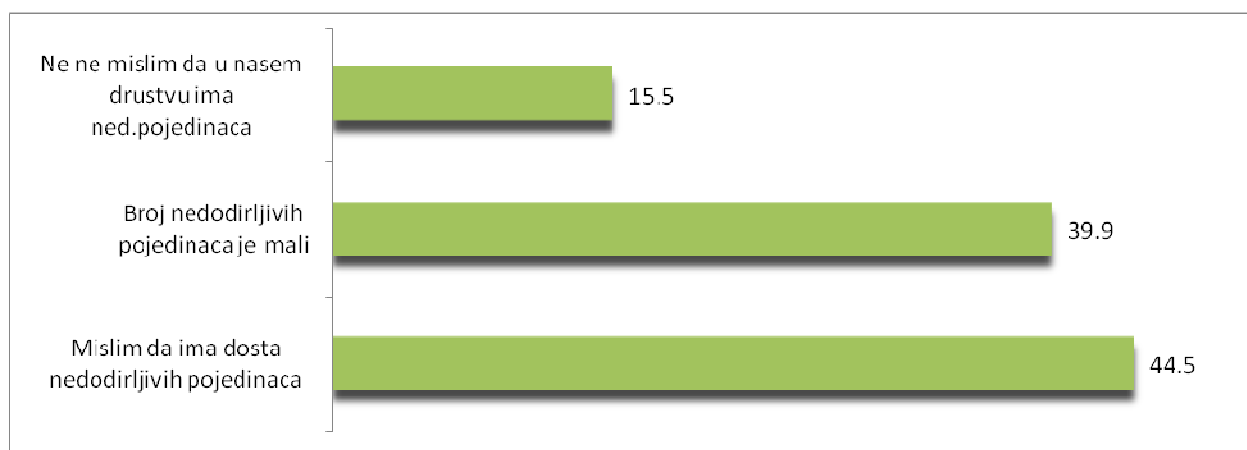
Konačno, kada je reč o organizovanom kriminalu, utvrdili smo i percepciju građana o eventualnoj umešanosti samih pripadnika policije u organizovani kriminal (Slika 49). I u ovom pogledu rezultati su 'zabrinjavajući', naime, veliki broj građana smatra da je priličan broj pripadnika policije umešan u organizovani kriminal i u ovom pogledu bi korektivne aktivnosti bile sasvim nužne.

Slika 49. U javnosti, takođe, postoje i mišljenja da su sami pripadnici policije umešani u organizovani kriminal. Kakav je Vaš stav o tome?

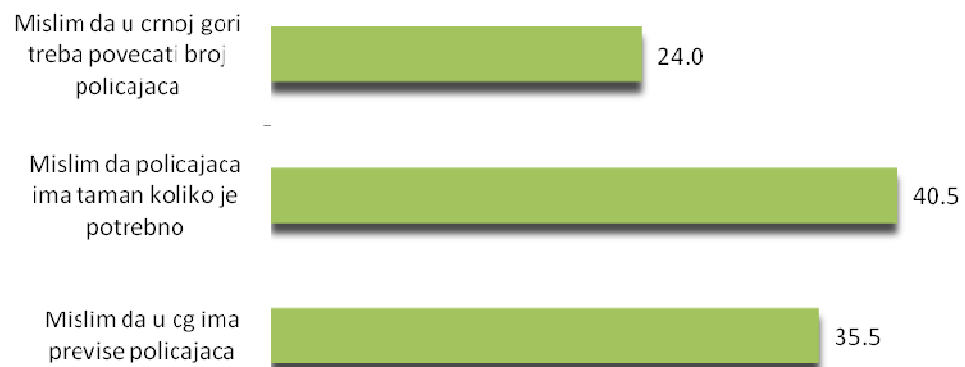
U posljednjem delu istraživanja ispitali smo stavove građana o eventualnom zaštitničkom odnosu policije prema 'nedodirljivim' pojedincima (Slika 50). I u ovom pogledu podaci su zabrinjavajući, s obzirom da veliki broj građana smatra da u Crnoj Gori ima pojedinaca koji su 'nedodirljivi'.

Slika 50. Ponekad se u javnosti govori o tome da u našem društvu postoje 'nedodirljivi' pojedinci, tj. oni kojima Zakon ne može ništa, a policija se ne bavi njima iako oni rade u suprotnosti sa zakonom. Šta Vi mislite o tome?

Poslednje pitanje u našem istraživanju bilo je vezano za procenu broja pripadnika policije (Slika 51). Rezultati ukazuju da su mišljenja u ovom pogledu podeljena. Najveći broj ispitanika, ipak smatra da je broj pripadnika policije optimalan. Sa druge strane, preko 1/3 građana smatra da pripadnika policije ima previše, naspram manje od ¼ koji smatraju da u Crnoj Gori treba povećati broj policajaca.

Slika 51. Neki smatraju da je ukupan broj policajaca u Crnoj Gori prevelik, a neki smatraju da ih nema dovoljno. Kakav je Vaš stav o tome?

UMESTO ZAKLJUČKA

Na osnovu celokupne analize rezultata istraživanja koju smo detaljno izložili u gornjim redovima, na narednim stranicama prilažemo ključne nalaze istraživanjima sa određenim preporukama.

- Na pomen reči 'policija' građani imaju pozitivne asocijacije, a ključna je zaštita ljudi, kontrola saobraćaja i hvatanje kriminalaca.
- Građani Crne Gore imaju pozitivan stav prema policiji.
- Građani Crne Gore generalno dobro ocenjuju efikasnost rada policije.
- Građani Crne Gore na najopštijem nivou iskazuju poverenje prema policiji.
- Kada analiziramo sve ključne aspekte bezbednosti i rada policije po gradovima, najveći problem u svim aspektima jesu Budva, Bar, Herceg Novi i Nikšić. Prema tome, posebni naponi u narednom periodu bi se morali uložiti u ovim opštinama.
- Najveći broj građana visoko ocenjuje osećaj vlastite bezbednosti.
- Najveći problemi sa kojima se građani sreću jesu krađa, bezbednost u saobraćaju, nepropisno parkiranje i narkomanija.
- Građani su uglavnom zadovoljni naporima policije u rešavanju ključnih problema u njihovoj sredini.
- Od faktora koji generišu nezadovoljstvo ključni je 'sporo reagovanje' policije, i ovo je svakako aspekt na kome u budućem periodu treba raditi.
- Osećaj sigurnosti građana se povećava različitim oblicima prisutnosti policije.
- Saradnja i komunikacija između građana i policije je uglavnom dobra.
- Veliki broj građana iskazuje spremnost na saradnju sa policijom u rešavanju konkretnih bezbednostnih problema.
- Ugled koji uživa policija u percepciji građana je na zadovoljavajućem nivou.
- Građani imaju pozitivnu sliku policajca, a od najpozitivnijih osobina izdvajaju se pristojnost i voljnost da se pomogne.
- U prethodne četiri godine osetan je napredak u slici koji građani imaju kada je reč o policajcima.
- Građani imaju generalno pozitivna iskustva u kontaktu sa policijom.
- Veliki broj građana ima prijatelje i poznanike u policiji i ova socijalna mreža ima posebnu specifičnu težinu kako u stavu prema policiji, tako i u pogledu procene njihovog rada, s obzirom da se na ovaj način informacije dobijaju 'iz prve ruke'.
- Građani nemaju dovoljno informacija o kontakt policajcima, i nisu u stanju da procene njihov rad. U ovom pogledu bi se morao načiniti određeni napredak. Napredak bi podrazumevao uvođenje kontakta policajaca tamo gde ih nema, s obzirom da su građani zadovoljni radom kontakta policajaca u reonima gde oni postoje.
- U javnosti postoji stav da policija ne postupa ujednačeno prema svih društvenim grupama, a razlike u odnosu su najočitije kada je reč o socio-ekonomskim razlikama između građana.
- Veliki broj građana ne zna kako, kome, ili se uopšte ne bi žalila kada bi policija ugrozila njihova prava. U ovom pogledu ključni je problem uverenje da žalba ne bi imala svrhe.
- Relativno mali broj građana zna konkretne primere u kojima je policija prekršila svoja ovlašćenja.

- U prikupljanju informacija TV je ključni medij, ali takođe treba imati u vidu da veliki broj građana ove informacije dobija direktno, neformalnim kanalima od strane samih pripadnika policije.
- Kada je reč o korišćenju usluga nadležnih i prikupljanju dokumentacije, najveći broj građana je zadovoljan efikasnošću.
- Najveći broj građana nije u stanju da napravi razliku između MUP-a i Uprave policije.
- Većinski deo građana smatra da je rad policije ispolitizovan i da policija radi u službi vladajućih partija.
- Građani smatraju da je organizovani kriminal VEOMA veliki problem.
- Građani veruju da je država odlučna da se bori protiv organizovanog kriminala, ali negativno ocenjuju samu efikasnost države u ovom pogledu.
- Građani smatraju da postoji 'solidan' broj pojedinaca iz redova same policije koji su umešani u organizovani kriminal.
- U javnosti je rasprostranjeno stanovište da u Crnoj Gori postoje 'nedodirljivi' pojedinci kojima policija ne može ništa.